

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta humanitních studií

**Neziskový sektor na místní úrovni:
Případ občanského sdružení ESET-HELP**

Bakalářská práce

Vypracovala: Dana Černá

UČO: 8686

Obor: Studium humanitní vzdělanosti

Imatrikulační ročník: 2002

Vedoucí práce: Marek Skovajsa, PhD.

Praha, 2006

OBSAH

I.	ÚVOD	
1.1	Úvod.....	1
1.2	Struktura práce.....	2
1.3	Cíle práce.....	3
II.	OBEČNÁ ČÁST	
2.1	Úvod do problematiky neziskového sektoru.....	5
2.2	Neziskový sektor v české republice.....	7
2.2.1	Důvěra.....	8
2.2.2	Stát a občanský sektor.....	9
2.2.3	Historie neziskového sektoru v českých zemích do roku 1989.....	12
2.2.4	Právní a ekonomické souvislosti neziskového sektoru v České republice po roce 1989.....	17
2.2.5	Stav českého neziskového sektoru v roce 2004.....	22
2.2.6	Stručný úvod do problematiky sociálních služeb.....	24
III.	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	
3.1	Teorie vzniku nestátních neziskových organizací.....	26
3.2	Role občanského sektoru ve společnosti.....	27
IV.	EMPIRICKÁ ČÁST	
	Případová studie občanského sdružení ESET-HELP	
4.1	Metodika empirické části.....	29
4.2	Občanské sdružení ESET-HELP.....	32
4.2.1	Poslání o.s. ESET-HELP a jeho cílové skupiny.....	32
4.2.2	Regionální systém péče na Praze 11.....	33
4.2.2a	Městská část Praha 11.....	33
4.2.2b	Spolupráce o.s. ESET-HELP a MČ Praha 11.....	34
4.2.3	Spolupráce o.s. ESET-HELP s dalšími organizacemi a jeho členství v zastřešujících organizacích.....	35
4.2.4	Činnost o.s. ESET-HELP.....	36
4.2.4a	System pomoci lidem s dlouhodobým duševním onemocněním.....	37

	Přechodné zaměstnávání.....	37
	Centrum denních aktivit- Klub HEKROVKA....	39
	Podporované zaměstnávání	41
	Tréninková resocializační kavárna- Dendrit Kafé.....	42
	Galerie Vážka.....	43
	Tréninkové chráněné bydlení.....	44
	Domácí péče.....	45
	Resocializační pobyt pro klienty s psychózou.....	45
	Právní a sociální poradna.....	46
	Edukační kurz pro rodinné příslušníky psychiatrických pacientů.....	47
4.2.4b	Systém pomoci osobám trpícím závislostí.....	48
	Stanice prvního kontaktu- Buňka.....	48
	Konzultační centrum pro závislé.....	49
4.2.4c	Další služby sdružení.....	49
	Anonymní psychologická poradna a psychologická poradna po internetu.....	49
	Poradna pro seniory.....	50
	Psychologické poradenství v onkologii.....	50
	Klub pro neurotické pacienty.....	51
	Klub pro dívky s poruchami příjmu potravy..	51
	Vzdělávání.....	52
4.2.5	Organizační struktura o.s. ESET-HELP a jeho personální zajištění.....	52
4.2.5a	Organizační struktura o.s. ESET-HELP.....	52
4.2.5b	Personální zajištění o.s. ESET-HELP.....	54
4.2.6	Financování o.s. ESET-HELP.....	55
V.	ZÁVĚR.....	57
VI.	LITERATURA A PRAMENY	
6.1	Literatura.....	59
6.2	Prameny.....	61
	Noviny a časopisy.....	61
	Oficiální materiály MČ Praha 11.....	61
	Oficiální materiály o.s. ESET-HELP.....	61

Internetové stránky.....	62
Ostatní zdroje.....	62

VII. PŘÍLOHY

7.1 Seznam příloh.....	63
------------------------	----

I. ÚVOD

1.1 ÚVOD

Téma neziskového sektoru, resp. občanské společnosti jsem zvolila proto, že jej považuji, ve shodě s mnoha autory, za velice aktuální, zejména v postkomunistických zemích.

H.K.ANHEIER (2002) upozorňuje na to, že Evropská unie v posledních letech věnuje stále větší pozornost třetímu sektoru. Rovněž si povšiml podílu zaměstnanosti v rámci třetího sektoru, který mezi lety 1990 až 1995 vzrostl v Evropské unii o 20 až 30%. Klade si tedy otázku, proč tomu tak je, a odpověď nalézá v několika významných trendech.

První z nich, stále větší poptávku po službách, zdůvodňuje demograficky-pomocí poválečné populační exploze, která je s to vysvětlit poptávku po službách odpovídajících různým etapám lidského života. Služby tvoří významný podíl činnosti organizací třetího sektoru.

Dalším významným faktorem je měnící se role státu, resp. přerozdělení odpovědnosti mezi stát a společnost, které se projevuje například v podobě privatizace sociálního zabezpečení. Vlády jednotlivých zemí se zmenšují a předávají část svých úloh komerčním i neziskovým poskytovatelům. Dle P.FRIČE a M.BÚTORY má sociální stát problémy přizpůsobit se nově vznikajícím potřebám občanů a s tím spjaté vzrůstající zdrojové náročnosti (FRIČ, P., BÚTORA, M. in POTŮČEK, M. A KOL., 2005).

Třetím důležitým trendem je vzrůstající a sebejistější střední třída, která má dost důvěry nejen ve společnost, kde žije, ale také sama v sebe a ve své aktivitu.

Na poněkud odlišný vývoj v zemích bývalého sovětského bloku poukazuje K. MÜLLER (např. 2003). Nedostatek důvěry ve společnost i ve společnost je totiž základním problémem, s nimiž se tyto země, vzhledem k budování občanské společnosti, potýkají. Důvěra a sebevědomí, odpovědnost za

"sebetvorbu" jsou předpokladem demokracie i zdravé občanské společnosti, která s ní souvisí. Pro jejich fungování je proto třeba provést mnoho změn, jak ze strany občanů, kteří jediní mohou občanskou společnost vytvořit, tak i ze strany státu, jehož úkolem je především posílení důvěryhodnosti politických institucí.

Krom zmiňovaných trendů uvádí P. FRIČ a M. BÚTORA jako důvody velkého nárůstu počtu neziskových organizací ještě nedostatečnou efektivnost a transparentnost sociálního státu, revoluci v komunikaci s následným otevřením se světu a touhu po kolektivní identitě, jež sama o sobě představuje hodnotu (FRIČ, P., BÚTORA, M. in POTŮČEK, M. A KOL., 2005).

Z jiného úhlu pohledu přistupuje k občanské společnosti P. FRIČ (2002), který považuje její významný aspekt- dobrovolnictví- za podmínku přežití moderní společnosti. Nástup moderní informační společnosti a moderních technologií ve výrobě i ve službách s sebou totiž nese nejen úbytek nekvalifikované práce a následnou nezaměstnanost, ale také nebezpečí pocitu zbytečnosti jedinců, které je s nezaměstnaností spojené. Dobrovolná občanská práce, která spočívá na altruistickém postoji, tak vnáší do moderní společnosti sociální rozměr, umožňuje nalezení pocitu smysluplnosti práce, prohloubení kvalifikace či kvalitní vyplnění volného času, ale také plodí veřejnou prospěšnost, jež by jako taková měla být odměněna (tzv. občanská odměna).

Ačkoli jsem uvedla pouhý zlomek autorů a problémů, kterými se zabývají, snad se mi podařilo demonstrovat váhu, jakou v posledních několika desítkách let občanský sektor získává. V následujícím textu se proto pokusím ponořit do problému neziskového sektoru poněkud hlouběji a nastínit jeho vývoj i strukturu, s ohledem na specifika České republiky.

1.2 STRUKTURA PRÁCE

Celek této práce se skládá zejména z obecné, teoretické a empirické části.

V **obecné části** nastíním problematiku pojmosloví občanského sektoru, resp. občanské společnosti a zaměřím se na její specifika v kontextu České republiky, resp. českých zemí. Ve stručnosti představím vývoj neziskových aktivit v českých zemích s důrazem na období do roku 1918 a období komunismu a jejich dědictví, které vzhledem k občanské společnosti a občanským postojům dnešním občanům zanechala. V dalším textu se soustředím na právní a ekonomické souvislosti neziskového sektoru v České republice po roce 1989 a na subjekty, které se v něm vyskytují.

V **teoretické části** načrtnu teorie vzniku a vývoje nestátních neziskových organizací a vymezím role občanského sektoru, které hraje ve společnosti.

V **empirické části** potom představím jeden ze subjektů české občanské společnosti- občanské sdružení zaměřené na sociální oblast, konkrétně na příkladu občanského sdružení ESET-HELP, které sídlí v městské části Praha 11.

1.3 CÍLE PRÁCE

Cílem této práce je představit konkrétní občanské sdružení z hlediska jeho fungování, smyslu i struktury a pokusit se jej začlenit do rámce českého neziskového sektoru, který byl popsán mimo jiné v rámci výzkumu "The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project" (ICNPO), jenž v České republice proběhl v letech 1997/1998 (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001), a v rámci výzkumu "Civil Society Index" pro Českou republiku, který se konal v roce 2004 (VAJDOVÁ, T., 2005). Smyslem práce tak bude přispět k poznání české občanské společnosti.

Soustředím se zejména na tyto otázky:

- Jakým směrem je zaměřena činnost občanského sdružení ESET-HELP ?
- Na jaké cílové skupiny se o.s. ESET-HELP soustředí?
- Jakým způsobem získává prostředky?
- Jaké je z hlediska kvalifikace a dobrovolnosti složení pracovníků o.s. ESET-HELP?
- Spolupracuje o.s. ESET-HELP s jinými organizacemi?

- Jakou roli má o.s. ESET-HELP v rámci regionu?

Snahou této práce je rovněž zodpovědět otázky, které se týkají role zvoleného občanského sdružení ve společnosti a důvodu jeho vzniku. Na základě teoretických východisek se pak pokusím začlenit je do níže uvedené typologie.

Zvolené občanské sdružení konečně může prostřednictvím této práce v mnohém inspirovat další nestátní neziskové organizace. I v tom je tedy možné nalézt její smysl.

II. OBECNÁ ČÁST

2.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY NEZISKOVÉHO SEKTORU

V první řadě je třeba vymezit terminologii, která je v souvislosti s nestátními neziskovými organizacemi používána. Vzhledem k rozmanitosti sektoru nestátních neziskových organizací je těžké postihnout jej jednoznačným termínem. Proto pro něj existuje množství výrazů, z nichž však každý klade důraz na jiný aspekt.

P. FRIČ a M. BÚTORA (FRIČ, P., BÚTORA, M. in POTŮČEK, M. A KOL., 2005) uvádějí termín *občanský sektor*, který zdůrazňuje aspekt občanských aktivit, jež v jeho rámci probíhají, *třetí sektor*, který upozorňuje na jeho umístění mezi sektor státu a sektor trhu, *neziskový sektor* s důrazem na neziskový charakter aktivit, *dobrovolnický sektor* všímající si prvku dobrovolnictví či *nestátní neziskové organizace*, tedy termín, který v České republice prosazuje Rada vlády pro nestátní neziskové organizace a ministerstva z důvodu odlišení tohoto sektoru od státního neziskového sektoru.

Termín *nevládní/nestátní/nezávislý sektor* zase podtrhuje jeho nezávislost na vládě (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Občanský sektor je tedy třeba v první řadě chápat jako "institucionálně zprostředkované sdružování občanů vedené jiným než ziskovým motivem." (POTŮČEK, M., 1997, s. 16). Občané jsou charakterizováni občanstvím, občanskou kulturou. Jde o jistý morální závazek vůči jedincům daného společenství (POTŮČEK, M., 1997), o korektní způsob jednání s lidmi, který je založen na úctě vůči druhým. Projevem občanského postoje je starost o druhé, dobročinnost či altruismus (DOHNALOVÁ, M. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K, 2003). Občanský sektor tvoří občané a z jejich iniciativy vytvářené struktury (nestátní neziskové organizace, zájmové skupiny, spolky vč. úředně neregistrovaných iniciativ- neformální skupiny), které dohromady vytváří "občanskou síť" (ČEPELKA, O., 2003).

Občanský sektor lze však chápat také jako "partnerství neziskového, státního a soukromého podnikatelského sektoru" (ČEPELKA, O., 2003, s.16). "Neziskové organizace tvoří nezbytný institucionální rámec, umožňující občanům sdružování a společné ovlivňování veřejných záležitostí v roli partnerů institucí státu a trhu." (POTŮČEK, M., 1997, s.52). SALAMON a ANHEIER (FRIČ, P., BŮTORA, M. in POTŮČEK, M. A KOL., 2005) odlišují tři modely partnerství státu a občanského sektoru:

- *Korporativní*, kde je vláda povinna konzultovat otázky hlavních společenských oblastí s kooperačním orgánem třetího sektoru.
- *Model zájmových skupin*, kde nestátní neziskové organizace ovlivňují legislativní procesy prostřednictvím lobování.
- *Model programové spolupráce*, jenž vyžaduje společnou střešní organizaci nestátních neziskových organizací.

Krom politické participace však může občanský sektor plnit také servisní funkci, to znamená funkci poskytovatele určitých služeb, které stát poskytovat nemůže či může, ale nedostatečně, a které jsou pro komerční sektor neatraktivní (POTŮČEK, M., 1997).

Stát poskytuje občanské společnosti právní rámec jejího fungování a tím ji mění v občanský sektor. Obecně lze tedy říci, že občanský sektor je charakterizován sociálními aktéry, kteří se vyznačují občanstvím, a právním rámcem, jenž určuje charakter vztahu mezi státem a touto samoorganizující se společností. V užším smyslu pak do občanského sektoru náleží pouze institucionalizovaná část občanské společnosti.

Definici organizací, které náleží do nestátního neziskového sektoru, formuloval L.M.SALAMON (např. FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001). Jeho **strukturálně-operacionální definice** obsahuje pět základních bodů:

- Jde o organizace (institucionalizované skupiny). V některých zemích je to přímo dáno formálním statutem.
- Tyto organizace jsou soukromé (oddělené od státní správy).
- Nerozdělují zisk mezi vlastníky nebo vedení. Případný zisk je využíván na cíle spjaté s posláním organizace.
- Jde o organizace, které jsou samosprávné (vlastní interní pravidla řízení).
- Jsou dobrovolné (obsahují významný prvek dobrovolné činnosti).

Další charakteristikou neziskových organizací je **orientace na veřejný prospěch** (FRIČ P. in FRIČ, P., GOULLI, R, 2001). Určit, co je v dané zemi veřejným prospěchem je vzhledem k různorodosti zájmů často velmi obtížné, obecně však platí, že veřejně prospěšná činnost "...slouží k účelům, které často přesahují soukromý prospěch svých členů a tím přispívají k veřejnému blahu." (s. 12). Dle prospěšnosti pak můžeme rozlišit organizace **vzájemně prospěšné**, které slouží zájmům svých členů, a organizace **veřejně prospěšné**, jež slouží obecním zájmům.

Dle typu činnosti se organizace dělí na **servisní**, které poskytují určité služby, a **advokační**, které hájí práva různých skupin lidí, upozorňují na problematické otázky či kontrolují rozhodování státní správy.

Na základě těchto dělení pak lze určit čtyři typické skupiny neziskových organizací:

1. **Servisní veřejně prospěšné NO** (zdravotní a soc. péče, školství)
2. **Servisní vzájemně prospěšné NO** (sportovní kluby)
3. **Advokační veřejně prospěšné NO** (ekologie, lidská práva)
4. **Advokační vzájemně prospěšné NO** (profesní komory)

(FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Jak bylo vyjádřeno termínem *třetí sektor*, stojí občanský sektor na pomezí soukromého sektoru organizací, které se primárně orientují na dosahování zisku a vlastní zájmy, a veřejného sektoru, který charakterizuje stát, jenž realizuje veřejný zájem. Neziskový sektor je stejně jako aktéři soukromého sektoru nezávislý na státu, ale současně usiluje o uspokojování zájmů určité komunity. Jak bude řečeno dále, neziskový sektor se často uplatňuje tam, kde selže stát i trh (POTŮČEK, M., 1997).

Občanský sektor by měl být alternativou ke státním organizacím a jejich autonomním partnerem. Tím, že reprezentuje skutečné zájmy občanů, zaručuje demokratický vývoj a stabilitu země (FRIČ, P., BŮTORA, M. in POTŮČEK, M. A KOL., 2005). Na regionálně vyšší úrovni jsou pak hodnoty občanské společnosti základem Evropské unie a západní civilizace (ČEPELKA, O., 2003).

2.2 NEZISKOVÝ SEKTOR V ČESKÉ REPUBLICE

Jak jsem již nastínila v úvodu, má neziskový sektor v České republice určitá specifika, jejichž kořeny lze nalézt v historickém vývoji země. Důležitým obdobím je z tohoto pohledu doba komunismu, kdy došlo k přerušení tradic občanské společnosti, které se vytvořily především před rokem 1918. Jde zejména o tradici dárcovství a dobrovolnictví, jež se po roce 1989 znovu probouzí k životu, avšak velmi bolestně a pomalu. Kultura dárcovství a sponzoringu zde dosud nenašla širší odezvu (FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Tato doba po sobě zanechala dědictví ve formě takových postojů veřejnosti, které často brání rozvoji opravdové moderní občanské společnosti. Tyto zažitě vzorce chování a smýšlení se mění jen velmi ztěžka a proto i změny ve struktuře společnosti nastupují velice váhavě. V České republice proto stále přetrvává silná role státu, v němž je princip subsidiarity¹ často pouze formální, stále chybí silná střední třída, jež je, jak jsem uvedla v úvodu, tolik důležitá pro rozvoj občanské společnosti, přetrvává paternalismus veřejnosti a celou společností prolíná vysoká míra nedůvěry (např. VAJDOVÁ, T., 2005). Tato nedůvěra se tedy vztahuje také "ke smysluplnosti a možnostem veřejně se angažovat prostřednictvím občanských organizací". (FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

P. FRIČ si krom toho všímá dalších dvou tradic: tradice klientelismu, tedy zažitého principu vzájemných úsluh a protekcí, a tradice navazování na období první republiky, která se projevila v podobě obnovení mnoha tehdejších organizací (FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

2.2.1 DŮVĚRA

K. MÜLLER charakterizuje občanskou společnost jako "společnost sebevědomých, autonomních a tedy odpovědných a sebekritických občanů", která "...je založena na důvěře v abstraktní principy". "Důvěra je způsob, jak se vypořádat s nejistou budoucností." Tato občanská společnost je

¹ Subsidiarita= respektování pravomocí organizačně nižších úrovní" (KOLEKTIV AUTORŮ, 1993, 1994)

smířena s nejistou budoucností, která je nutným důsledkem svobody, a se svou odpovědností za ni. Česká společnost je však dosud nesebevědomá a nedůvěřivá, chybí jí proto "základní kulturně-civilizační zdroj", který je podmínkou plného využití svobody (MÜLLER, K. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K, 2003, s.109).

Důvěra v abstraktní systémy je vytvářena v tzv. přístupových bodech, mnoho jich však bylo v minulosti zničeno. K. MÜLLER uvádí jako příklad přístupových bodů ministry, starosty, úředníky, poštáky, průvodčí, sekretářky, učitele, doktory či zdravotní sestry. V přístupových bodech je nutné zachovávat morálnost a profesionalitu, jinak může být důvěra, která je v abstraktní systémy vkládána, zničena (MÜLLER, K. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K, 2003).

A.GIDDENS (1998) rozlišuje dva typy důvěry- tzv. *tvářné* a *beztvářné* závazky. *Tvářné závazky* vznikají v sociálních vztazích v souběžné přítomnosti. V podstatě jde o soubor gest a rituálů, které ujišťují druhého o neexistenci nepřátelství. Naproti tomu *beztvářné závazky* jsou spojeny s časoprostorovým rozpojením a informační asymetrií. Beztvářné závazky jsou vírou v abstraktní systémy (například expertní systémy), důvěrou. Abstraktní systémy však obsahují určité přístupové body, v nichž se beztvářné a tvářné závazky setkávají. Právě v těch je důvěra v abstraktní systém ustavována.

Podle K.MÜLLERA (MÜLLER, K. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K, 2003) je proto třeba věnovat při obnovování důvěry občanů pozornost zejména těmto přístupovým bodům. Je nutné zajistit transparentnost rozhodovacích procesů vládních institucí a omezit v co možná nejvyšší míře prostor pro svévoli. Politická a ekonomická sféra musejí být zřetelně odděleny a musí být zachována pluralita nezávislých médií. V tomto smyslu má stát významnou roli při budování moderní občanské společnosti.

Důvěra v abstraktní systémy podstatným způsobem přispívá k ontologickému bezpečí každého jedince. Důležitým zdrojem této základní důvěry "v trvalost své vlastní identity a ve stálost sociálního a materiálního prostředí svého jednání" (GIDDENS, A., 1998) je ovšem také rodina, v níž se primárně utváří pocit ontologického bezpečí. Z této prvotní osobní

důvěry je následně odvozena důvěra všeobecná, která je předpokladem plnohodnotného zapojení do občanského života.

2.2.2 STÁT A OBČANSKÝ SEKTOR

Jak jsem již zmínila výše, jedním z přetrvávajících rysů demokracie v České republice je příliš silná pozice státu. Jde o pozůstatek z období reálného socialismu, v němž měl stát ve všech oblastech společenského života centrální úlohu. Rovněž neziskové organizace byly buď zestátněny a staly se součástí masových organizací, nebo byly potlačeny. Lidé postupně ztratili důvěru ve skutečnou možnost své participace na veřejném dění a stáhli se do soukromí (např. FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Transformace připojila deziluzi (VAJDOVÁ, T., 2005) a potíže ekonomického rázu, což opět ovlivnilo zájem občanů angažovat se ve veřejných záležitostech (POTŮČEK, M., 1997). Dle M.POTŮČKA se v roce 1995 polovina českých občanů necítila připravena osobně se účastnit veřejných záležitostí. Jako důvod byly uváděny časové možnosti jedinců, ale také chyby demokracie, nezájem úřadů a korupce. Nedostatečně pohotové mechanismy reprezentativní demokracie jsou tedy další příčinou sníženého zájmu občanů o veřejné dění.

V roce 1995 česká veřejnost nepovažovala ani existenci neziskových organizací za příliš významnou. P.FRIČ (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001) však upozorňuje na to, že je možné, že veřejnost nechápe neziskový sektor jako homogenní celek, ale že rozlišuje organizace vzniklé před rokem 1989 (tzv. staré organizace) a ty, jež se objevily až po sametové revoluci (tzv. nové organizace). Staré organizace se tradičně zaměřují na oblast rekreace, sportu, komunitního rozvoje či jde o odbory a profesní organizace, nové se naproti tomu soustřeďují na tzv. nové problémy např. v sociální oblasti či na oblast ekologie, lidských práv či na charitu.

Podle M.POTŮČKA (však veřejnost organizace rozlišuje také na základě jejich zaměření. Například ekologické iniciativy či organizace na ochranu lidských práv jsou všeobecně přijímány kladně, naopak anarchistická hnutí či hnutí skinheads podporu veřejnosti nemají (POTŮČEK, M., 1997).

Dle výzkumu Občanská společnost 2004 a Civil Society Index (VAJDOVÁ, T., 2005) všeobecná nedůvěra ve společnosti nadále přetrvává, ale za poslední čtyři roky došlo k rozšíření dárcovství o 4%. Rovněž počet občanů, kteří jsou členem alespoň jedné neziskové organizace, od roku 2000 vzrostl (v roce 2004 šlo o 47% občanů).

Jak je patrné, vlažný postoj veřejnosti vůči občanským aktivitám se mění jen velmi zvolna. Podobně je tomu však i na poli politickém, u představitelů státu.

V roce 1990 se do vlády dostali politici s disentu a Občanského fóra, kteří měli k neziskovému sektoru všeobecně kladný vztah. Byla respektována role neziskového sektoru v demokratizačním procesu a ve státní správě bylo zaměstnáno mnoho odborníků, kteří měli zkušenosti právě z neziskových organizací. Vztah neziskového sektoru a státu však zůstával neformální.

V roce 1992 byl do čela vlády zvolen Václav Klaus, který nepovažoval neziskový sektor za důležitou složku demokracie a proto se stavěl proti jakémukoliv zvýhodňování neziskových organizací. V polemice s Václavem Havlem stavěl proti konceptu občanské společnosti „společnost svobodných občanů“ (FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001). Dle V. Klause stačí pro spravedlivou, slušnou a solidární společnost svoboda, politický pluralismus a trh. Sdružování považuje za důsledek existence obdobných zájmů skupin občanů, tedy egoistických pohnutek, které nelze podporovat jako hodnotu (POTŮČEK, M., 1997).

Za odmítáním podpory neziskového sektoru však stály také různé obavy a představy, například obava z možného zneužívání neziskových organizací či představa o jejich parazitismu.

Podobně jako občané věnovala i vláda větší podporu starým (zejména servisním) neziskovým organizacím, které již měly zaběhlé rutinní vztahy se státní správou. Současně si neziskové organizace rozdělila na bezproblémové a problémové, jakými jsou organizace s mobilizující činností (odborné, profesní organizace, ekologie, ochrana lidských práv), což se odrazilo ve výši státních příspěvků (FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Důsledkem bylo velice zdlouhavé přijímání moderní legislativy pro neziskové organizace. Stát se soustředil na budování tržní ekonomiky a občanský sektor odsunul na periferii svého zájmu. Neziskové organizace měly pouze doplňovat sociální služby poskytované státem, resp. jeho rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi. Jejich možná účast na rozhodování vlády o aktuálních společenských otázkách nesla vláda s nelibostí. Vláda a média rovněž přispívaly k vytváření negativního image neziskových organizací tím, že zdůrazňovaly nebezpečí jejich zneužití.

Po volbách v roce 1996 zájem vlády o nestátní neziskové organizace stoupl, přesto byla v otázce neziskového sektoru stále patrná jistá nekonceptnost. Princip centralizovaného a plošného rozdělování státních prostředků totiž dosud přetrval, aniž by byl přizpůsoben novým podmínkám tržní ekonomiky. Došlo pouze k přesunu prostředků z oblasti sportu do sociální a zdravotní oblasti. Rovněž právní předpisy týkající se nestátních neziskových organizací zůstávaly často nejasné a nedostatečné (FRIČ, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Podle T.VAJDOVÉ (2005) byl v roce 2004 český neziskový sektor z hlediska politického, sociálního, kulturního, ekonomického a právního kontextu celkově hodnocen kladně, hodnocení však snižovaly slabé sociokulturní normy a nízká podpora podnikového sektoru, což odpovídá dosud nevýrazné tradici firemního sponzoringu.

V roce 1997 došlo ke vzniku krajů a v roce 2002 byla agenda okresních úřadů převedena na orgány územních samosprávních celků. Místní samosprávy často spolupracují v oblasti poskytování potřebných služeb s nestátními neziskovými organizacemi.

Představitelé nestátních neziskových organizací zasedají rovněž v poradních orgánech, ať už na úrovni vlády nebo nižších správních celků.

Z hlediska možnosti občanské účasti na státních záležitostech je významné zavedení zákona o přístupu k informacím o životním prostředí z roku 1998 a všeobecný zákon o svobodném přístupu k informacím z roku 1999 (VAJDOVÁ, T., 2005).

2.2.3 HISTORIE NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÝCH ZEMÍCH DO ROKU 1989

Na počátku filantropie stál křesťanský světonázor se svým důrazem na lásku k bližnímu, proto tato činnost zprvu vycházela z iniciativy církve. Tehdejší dobročinnost měla jak humanitární charakter zaměřený zejména na pomoc chudým, starým, sirotkům a zdravotně postiženým, tak i rozměr duchovní. První nadace, které vznikaly od 13. století, byly proto určeny na podporu církve a duchovního vzdělávání. Ve vyprávěcích pramenech je však doložena i starší dobročinnost- Konstantin vykupoval otroky a sv. Václav pomáhal chudým, sirotkům a vdovám. Od 14. století byly zakládány nadace a útulky- např. ústav Jeruzalém, který roku 1372 založil Jan Milič z Kroměříže na pomoc napraveným prostitutkám (TŮMA, O. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001). Chudobince, sirotčince, blázince a později (od 16.st.) i káznice bývaly často pod jednou střechou. Pomoc se obvykle snoubila s křesťanskou výchovou. Mimo město vznikala také laprosária pro izolaci nakažlivě nemocných (RHEINHEIMER, M., 2003).

V době husitství došlo k posílení městského stavu a vlivu cechů a bratrstev tovaryšů a církev začala ztrácet svou dominantní pozici. Docházelo k sekularizaci i na poli dobročinnosti. Cechy krom ekonomické funkce plnily i určitou vzájemně prospěšnou funkci, podobně tovaryšská bratrstva sloužila krom vzájemné podpory i hájení skupinových zájmů.

Po roce 1620 byla dominance církve opět obnovena, od doby osvícenství však byla podřízena státu a sociální péče a nadace přešly pod patronát státu (TŮMA, O. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Před vznikem organizované sociální péče pomáhala lidem v nouzi sociální síť: rodina, společenstva sousedů, tovaryšská bratrstva, cechy, na venkově úrazové či pohřební gildy (od 16.st.), kmotrovské či obchodní vztahy. Současně se uplatňovala určitá pomoc na obecní úrovni- středověká pomoc církevních zařízení, soukromých almužen a nadací byla od 14.st. doplněna o byrokraticky a racionálně řízenou pomoc potřebným, např. v podobě ústřední městské chudinské pokladny. Tato pomoc však bývala spojena s osvětou a přísnými pravidly. Aby se zabránilo falešnému

žebračtví či přílivu cizích žebráků, vydávala obec povolení k žebrotě, bez nějž byla žebrota zakázána.

Obecné státní zákony se počaly prosazovat teprve od 17.st., kdy ztroskotala místní opatření. Od 18. až 19. století začal stát řešit sociální problémy odděleně podle okruhů a skupin a zaznamenal úspěch. Byla zavedena chudinská daň, která se nezamýšleně stala určitým druhem sociálního pojištění- staří lidé totiž využívali chudinské pokladny jako starobního důchodu. Sociální pojištění pak bylo zaváděno od konce 19.století (RHEINHEIMER, M., 2003).

Národní obrození bylo důležitým bodem v rozvoji českého neziskového sektoru. V rámci snahy o kulturní a politickou emancipaci došlo k obrovskému nárůstu počtu společností, nadací a spolků na podporu rozvoje národní kultury, umění, vědy a vzdělávání. Spolková činnost se větvila dle národností- na českou a německou (TŮMA, O. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001). Vznikající české národní hnutí usilovalo o rozvoj a prosazení češtiny a slovanskou vzájemnost (DĚJINY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ II, 2002). Významnou činností spjatou s šířením českého jazyka bylo ochotnické divadlo.

Souběžně s občanskou emancipací probíhala také emancipace ženská, zprvu však pouze nevýrazně. Ženy, nejprve šlechtičny, se realizovaly ve filantropii a dobročinnost se pak stala pevným atributem ženských hnutí. V rakouské monarchii se totiž ženy mohly spolčovat pouze s cílem filantropickým, humanitárním či vzdělávacím. Významnou pražskou filantropkou byla například **Marie Riegrová**, která se prostřednictvím *Spolku sv. Ludmily* snažila pomocí praktických kurzů pomoci ženám k ekonomické nezávislosti. **Marie Červinková-Riegrová** se zase zaměřila na poskytování hmotného zabezpečení, vzdělání a mravní výchovy dívek.

Počátky ženské emancipace však nejsou spojeny s přímým veřejným působením ženských iniciativ, ale s mužským světem. Prvotním posláním ženy totiž byla vlastenecká výchova synů. Některé významné spolky pro ženy založili muži. Například **Karel Slavoj Amerling** se v rámci *Spolku paní sv. Anny* soustředil na vzdělávání žen. **Vojtěch Náprstek**, zakladatel *Amerického klubu dam*, v něm propagoval přístroje pro domácnost a přednášel o rovnocennosti mužů žen.

V roce 1897 vznikl *Ústřední spolek českých žen*, který pojal emancipaci jako hnutí humanitární, ekonomické, politické a vzdělávací a roku 1908 bylo v Předlitavsku dosaženo volebního práva žen.

První fázi národního obrození významně ovlivnily také pražské šlechtické salony (např. Nosticů, Šternberků, Lažanských, Thunů, Canalů), které od 18. století vznikaly podle francouzského vzoru, a koncem téhož století je ojediněle doplnily také salony měšťanské (např. hudební salon manželů Duškových na Bertramce). Na rozdíl od svého francouzského vzoru, kde se "vytvářelo veřejné mínění, formoval vkus, rozhodovalo o osudech uměleckých děl, přitažlivosti filozofických škol, o osudu jednotlivců.." (LENDEROVÁ, M., 1999) a kterému kralovala žena, probíraly se v českém salonu především problémy politické, s absencí nadsázky a dominoval mu muž. Český salon byl rovněž uzavřenější než francouzský, zejména pokud jde o přístupnost nižším společenským vrstvám (LENDEROVÁ, M., 1999).

Jiným místem sdružování, včetně schůzí spolků, a zábavy byly v českých zemích hostince (DĚJINY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ II, 2002).

Rozmanitost spolků byla specifikem střední Evropy, zejména českých zemí. V 19. století, zvláště po roce 1867, kdy byl vydán liberální zákon o spolcích, vznikla řada dobročinných, dělnických, sportovních, studentských, podnikatelských či voličských a občanských spolků. Mnohé spolky byly vlastenecky zaměřeny, například pěvecké sdružení Hlahol (založen roku 1861), tělovýchovná jednota Pražský Sokol (založen roku 1861-1862) nebo Historický spolek (založen roku 1866). Došlo k rozvoji dobrovolných hasičských sborů, jež měly zejména na venkově také osvětovou a kulturní funkci, a vzniklo baráčnické hnutí. Existovaly také čtenářské spolky či různé besedy. Mnohé spolky se časem členily dle politické orientace. Bylo založeno mnoho rozmanitých politických stran. Po roce 1900 se objevily nové sportovní kluby, například automobilové nebo hokejové.

České země měly rovněž nejvíce nadací na území Rakouské monarchie. Nejčastěji podporovaly studenty (Strakova akademie, Hlávkova nadace, Kounicova nadace) a vzdělání či kulturu. Mnohé nadace složily k obnově církevních památek. Rovněž bylo postupně založeno množství matic- po

Matici české a moravské (založeny roku 1830) vznikly ve druhé polovině 19.století Matice hudební, divadelní, lesnická, technická či školská (DOHNALOVÁ, M. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K, 2003; TŮMA, O. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

S pomocí příspěvků nejširších vrstev, ale také významné subvence šlechty mohlo být roku 1881, resp. 1883 otevřeno Národní divadlo (DĚJINY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ II, 2002).

V období 1. světové války byl spolkový život pozastaven. S jejím koncem se však začaly objevovat organizace na pomoc válečným invalidům, sirotkům a vdovám (například Národní pomocné sdružení České srdce, československý červený kříž, Družina československých válečných invalidů či Masarykova liga proti tuberkulóze, Zemská péče o mládež, ze zahraničí přišla také Armáda spásy). Dobročinné soukromé spolky většinou budovaly a spravovaly různé ústavy a zařízení. Válka sice přinesla konec starého mocnářství a nové uspořádání Evropy, tradice dobročinnosti však přežily a umožnily obnovu spolkového života, jehož nový rozkvět nastal v letech 1919 až 1921. Po celou první republiku navíc zůstal v platnosti zmíněný zákon o spolkovém životě. z roku 1867. První demokratická ústava z roku 1920 pak umožnila sdružování menšin a vzniklo mnoho národnostních spolků. Tato ústava dále zaručila též svobodu tisku a shromažďování. Bylo založeno mnoho mládežnických a ženských spolků a studentských nadací. Do ČSR krom jiného pronikla Mezinárodní sdružení pro katolickou výchovu YMCA a YWCA a dle amerického vzoru byl provozován skauting a tramping. Okupace však tento vývoj násilně přerušila a ukončila činnost většiny spolků a nadací (DOHNALOVÁ, M. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K, 2003; TŮMA, O. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

V roce 1945 byla spolková činnost obnovena prezidentským dekretem o některých opatřeních v oboru spolkovém, byly však rozpuštěny spolky sloužící fašistickým a nacistickým účelům. Po roce 1948 se všechny složky společenského života staly součástí socialistického systému s vedoucí úlohou KSČ a všechny spolky byly v letech 1948 až 1951 slučovány do dobrovolných organizací, přičemž roli spolkových orgánů plnily akční výbory. Nesdružené spolky byly rušeny či revidovány. Rozvoj společenských organizací měly od roku 1951, kdy byl vydán Zákon o dobrovolných organizacích, na starosti národní výbory. Existovaly tři typy sdružení-

masové organizace a tvůrčí svazy (dohromady tzv. společenské organizace), vědecká a politicko-propagační sdružení a družstva. Neziskové organizace byly nahrazeny činnostmi státních rozpočtových a příspěvkových organizací. Výsledkem bylo to, že z období první republiky až po současnost přežila pouze Hlávkova nadace (VANĚK, M. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

V 60. letech došlo ke krátkému politickému uvolnění spojenému s kritikou uvnitř KSČ. Do čela strany byl zvolen demokraticky smýšlející Alexandr Dubček. Vliv západní kultury zasáhl především mládež. Byla obnovena činnost Junáka a Sokola a vznikly nové občanské sbírky- například Konto SOS dětských vesniček. Rok 1968 a normalizace tento vývoj však opět přerušily. Angažovanost v masových organizacích byla chápána a vyžadována jako výraz loajality s režimem. Nezávislá kultura se pak šířila v exilu. V 70. letech se objevovaly ojedinělé petiční občanské iniciativy (např. Charta 77) a, ačkoli byly potlačovány, politická ideologie již celkově slábla. Občanské aktivity pak vyvrcholily v roce 1989 tzv. sametovou revolucí (VANĚK, M. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Obecně lze tedy říci, že občanská společnost hrála významnou roli v roce 1848, 1918 i 1989 (např. VAJDOVÁ, T., 2005).

2.2.4 PRÁVNÍ A EKONOMICKÉ SOUVISLOSTI NEZISKOVÉHO SEKTORU V ČESKÉ REPUBLICE PO ROCE 1989

V rámci EU není sjednocena legislativa ani terminologie neziskového sektoru, NO však vždy vznikají dle soukromého práva. Na rozdíl od mnohých jiných zemí Evropské unie, kde je nutné k uznání neziskovosti a následnému přiznání daňových výhod přezkoumání účelu existence dané organizace, v České republice je status neziskovosti dán právní formou organizace. Protože totiž právní úprava neziskových organizací je plně v rukou členských zemí Evropské unie, liší se v jednotlivých zemích i vztah

mezi vládami a neziskovým sektorem. Česká republika vstoupila do Evropské unie v roce 2004 (ČEPELKA, O., 2003).

Právní vztahy, které se týkají neziskových organizací v české republice, jsou vymezeny v Ústavě ČR², resp. v Listině základních práv a svobod, v Občanském zákoníku, v Obchodním zákoníku a v dalších samostatných zákonech.

Listina základních práv a svobod deklaruje krom jiných občanských práv také právo založit politickou stranu, odborovou organizaci či občanské sdružení. Dále zaručuje právo na svobodu sdružování, pokojného shromažďování, projevu, právo na informovanost a petiční právo.

Občanský zákoník definuje pojem právnické osoby, která "vůči třetím osobám vystupuje jako samostatný subjekt práva" (DEVEROVÁ, L., PAJAS, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., s. 61). Rozlišuje 4 kategorie právnických osob:

1. sdružení fyzických a právnických osob (občanská sdružení, zájmová sdružení právnických osob, církve a náb. sdružení, profesní komory, družstva, s.r.o. a a.s.)
2. účelová sdružení majetku (nadace, nadační fondy a státní fondy, některé rozpočtové a příspěvkové organizace)
3. jednotky územní samosprávy (obce, kraje)
4. jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon (obecně prospěšné společnosti, veřejné instituce, ostatní rozpočtové a příspěvkové organizace).

Krom těchto právnických osob vymezuje Občanský zákoník ještě tzv. sdružení bez právní subjektivity, které není právnickou osobou, ale jeho členové jsou na základě smlouvy společně zavázáni vůči třetí osobě.

Zákon o sdružování občanů³ umožňuje občanům založit spolek, společnost, svaz, hnutí, klub a jiné občanské sdružení či odborovou organizaci. Tento zákon také upravuje činnost těchto občanských sdružení a podmínky jejich registrace.

² zákon č.1/1993 Sb., Ústava ČR

³ Zákon č.83/1990 Sb., o sdružování občanů

Vzhledem k tomu, že druhou částí této práce je případová studie občanského sdružení, budu se mu zde věnovat o něco podrobněji než ostatním formám neziskových organizací.

K založení občanského sdružení stačí tříčlenný přípravný výbor a stanovy, které se předloží k registraci u Ministerstva vnitra. Zaměření činnosti je ze zákona omezeno- sdružení například nesmí omezovat osobní, politická či jiná práva občanů pro jejich pohlaví, národnost, smýšlení, rasu a podobně.⁴ Občanské sdružení musí mít neziskový charakter, to znamená, že zisk z případné výtěžné činnosti musí být opět investován do činnosti, která souvisí s posláním sdružení, jež je deklarováno ve stanovách. Tento bod vystihuje potlačení distribuce v SALAMONOVĚ strukturálně-operacionální definici. Rozhodování zde většinou probíhá formou hlasování členů nebo volených zástupců. Občanské sdružení získává prostředky z členských příspěvků, prodeje vlastních služeb, výrobků, pronájmu nemovitostí a zařízení, z patentů, licencí, dividend z investic či úroků z úspor. Dalšími zdroji mohou být granty nadací a nadačních fondů, státní dotace a příspěvky podnikatelské sféry (od podnikatelských subjektů nebo obchodních nadací), individuální dary a sponzorství nebo sdružené formy získávání finančních prostředků (např. speciální loterie, tomboly, veřejné sbírky). Na základě výše uvedených výzkumů občanské společnosti, které v České republice proběhly, lze konstatovat, že zde kultura sponzorství a donátorství dosud není příliš rozvinuta. (DOHNALOVÁ, M. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K., 2003; DEVEROVÁ, L., PAJAS, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001; VAJDOVÁ, T., 2005; FRIČ, P., BÚTORA, M. in POTŮČEK, M. A KOL., 2005).

Zákon o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností a zákon o registraci církví a náb. společností⁵ upravují postavení církví a náboženských společností. Kvůli členskému početnímu cenzu, který omezuje možnost registrace, je však řada těchto organizací registrována jako občanské sdružení. Církev a náboženské společnosti

⁴ Viz zákon č. 83/1990 Sb., §4

⁵ Zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností a zákon č. 161/1992 Sb., o registraci církví a náb. společností

mohou provozovat vzdělávací zařízení, církevní školy a zařízení poskytující sociální služby. Podléhají též příslušnému církevnímu právu. Některé klasifikace a výzkumy nezahrnují církve mezi neziskové organizace. Církve a náboženské společnosti jsou registrovány na Ministerstvu kultury.

Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích⁶ upravuje podmínky registrace a činnosti politických stran a hnutí. Tyto subjekty jsou registrovány u Ministerstva vnitra.

Obchodní zákoník⁷ rozlišuje společnost s ručením omezeným, akciovou společnost a družstvo. Tyto společnosti totiž mohou sloužit jak podnikatelským, tak nepodnikatelským účelům.

Samostatnými zákony je upraveno postavení profesních komor⁸ a rozpočtových a příspěvkových organizací⁹. Rozpočtové a příspěvkové organizace jsou součástí tzv. státního neziskového sektoru a jsou závislé na svém zakladateli, kterým je stát nebo obec.

Zákon o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů¹⁰ je právní úpravou obecně prospěšných organizací. Tyto organizace mají v rámci transformace nahrazovat rozpočtové a příspěvkové organizace a poskytovat obecně prospěšné služby.

Zákon o nadacích a nadačních fondech a o změnách a doplnění některých zákonů¹¹ upravují postavení a činnost nadací a nadačních fondů. V obou případech jde o účelové sdružení majetku k obecně prospěšným účelům, které jsou v zákoně definovány. Úprava hospodaření nadací a nadačních fondů je odlišná, nadace na rozdíl od nadačních fondů jsou zakládány s dlouhodobou perspektivou. V roce 2002 byla vydána **novela zákona o**

⁶ Zákon č. 424/1991 Sb. O sdružování v politických stranách a v politických hnutích

⁷ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

⁸ např. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

Zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře, České lékárnické komoře

Zákon č. 237/1991 Sb., o patentových zástupcích

Zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů ČR

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti

⁹ Pravidla jejich hospodaření v samostatném zákoně (č. 576/1990 Sb.) a vyhlášce (č. 205/1991 Sb.)

¹⁰ Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů

¹¹ Zákon č. 227/1997Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změnách a doplnění některých zákonů.

nadacích a nadačních fondech.¹² Obě formy jsou, stejně jako obecně prospěšné společnosti, registrovány u místně příslušného rejstříkového soudu (DOHNALOVÁ, M. in DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K., 2003; DEVEROVÁ, L., PAJAS, P. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Různé výzkumy i jednotliví autoři se liší v tom, jaké subjekty považují za součást soukromého neziskového sektoru. Termín "nestátní neziskové organizace", jak jej v České republice vymezila Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, zahrnuje občanská sdružení, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti a církve (VAJDOVÁ, T., 2005).

Jak jsem již uvedla výše, s právní formou těchto organizací souvisí v České republice také uznání jejich neziskového charakteru a možnost či zákonná povinnost státní podpory. Stát podporuje neziskové organizace v zásadě třemi způsoby:

- státními resp. obecními dotacemi
- daňovým zvýhodněním dárců
- daňovým zvýhodněním neziskových organizací oproti podnikatelským subjektům (GOULLI, R., VYSKOČILOVÁ, O., GOULLIOVÁ, L. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Taková podpora je výhodná nejen pro neziskové organizace, ale také pro stát samotný. Protože neziskové organizace poskytují služby, které jsou veřejně prospěšné, ale jejich zajištění je ekonomicky náročné a pro komerční sektor neatraktivní, ulehčují tím státnímu rozpočtu a jsou hospodářským přínosem. Jejich příspěvek nespočívá jen v přímém poskytování služeb, ale také v preventivních opatřeních, která často programově činí a jimiž brání vzniku či většímu rozvoji sociálních problémů. Krom toho jsou schopny nejen identifikovat nové společenské problémy, ale také prostřednictvím experimentů vyvíjet jejich řešení, přičemž nesou odpovědnost za případná rizika, která jsou s těmito experimenty spojena. Neziskové organizace jsou navíc v poskytování služeb často efektivnější než stát či tržní organizace, protože se primárně nesoustředí na zisk, ale na konkrétního klienta, dokáží se vcítit do jeho problémů a jsou ochotny pomáhat. Navíc jsou založeny na kritériích morálky a osobní odpovědnosti a snaží se získávat klientovu důvěru. V

¹² Zákon č. 210/2002 Sb.

neposlední řadě zvyšují neziskové organizace celkovou zaměstnanost a snižují počet pracovních míst ve státním sektoru (GOULLI, R., VYSKOČILOVÁ, O., GOULLIOVÁ, L. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001; POTŮČEK, M., 1997).

Podle výzkumů Johns Hopkins University (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001) vykazuje celek netržních služeb stálý růst, přesto však neziskový sektor v České republice dosud netvoří významnou součást národního hospodářství.

Významným zákonem, který se z daňového hlediska vztahuje k organizacím neziskového sektoru, je **zákon o daních z příjmů**¹³. Tento zákon vymezuje poplatníka, který není založen nebo zřízen za účelem podnikání. Neziskové organizace jsou zde zvýhodněny formou vynětí z předmětu daně, osvobození od daně nebo možnosti snížit zjištěný základ daně.

Neziskové organizace jsou dále daňově zvýhodněny zákonem o darovací dani, o dani z nemovitostí a o dani z přidané hodnoty (GOULLI, R., VYSKOČILOVÁ, O., GOULLIOVÁ, L. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001). Tzv. Šestá směrnice o DPH, podle níž jsou od platby daně z přidané hodnoty osvobozeny neziskové organizace na základě statutu "obecné prospěšnosti", je jediným společným, právním předpisem v Evropské unii, který se týká neziskových organizací. Obecná prospěšnost je však v různých zemích definována rozdílně (ČEPELKA 2003).

Podnikatelská osoba, která poskytne dar neziskové organizaci, si jej zase může odečíst od základu daně z příjmu (GOULLI, R., VYSKOČILOVÁ, O., GOULLIOVÁ, L. in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Jak již však bylo řečeno, podle výsledků výzkumného projektu John's Hopkins University (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001) i podle pozdějšího výzkumu Civil Society Index (VAJDOVÁ, T., 2005), které proběhly v České republice, se zde kultura donátorství či sponzorství rozvíjí jen velmi zvolna. Příčinou je zřejmě jak přerušeni těchto tradic, které trvalo několik desítek let, tak i nedostatečný systém zvýhodnění dárců a sponzorů. Vliv přerušovaných tradic sponzorství je patrný i z faktu, že uvědomělými sponzory jsou v České republice často větší firmy se zahraničním kapitálem. Malé firmy, které fungují na regionální úrovni,

¹³ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

často rovněž poskytují určitou podporu neziskovým organizacím, například formou zapůjčení svého majetku či prostor, prvoplánově si však neuvědomují, že jde o filantropii (VAJDOVÁ, T., 2005).

2.2.5 STAV ČESKÉHO NEZISKOVÉHO SEKTORU V ROCE 2004

V roce 2004 se v České republice uskutečnil výše zmíněný výzkum Civil Society Index (VAJDOVÁ, T., 2005), který hodnotil stav české občanské společnosti z hlediska struktury, hodnot, prostředí a vlivu. Výstupem výzkumu byl tzv. diamant občanské společnosti, tedy obrazec, který znázorňoval vyváženost a velikost zmíněných ukazatelů.

Diamant české občanské společnosti byl v roce 2004 středně velký a poměrně vyvážený. Dimenze hodnot však byla silnější než dimenze struktury, což celkově oslabuje vliv neziskového sektoru. Neziskový sektor v České republice je velmi různorodý.

Jak jsem již uvedla výše, došlo od roku 2000 k nárůstu počtu občanů, kteří se angažují v alespoň jedné neziskové organizaci a také ke zvýšení počtu dárců. Nejčastěji šlo o podporu dětí, tělesně postižených a lidí v České republice, které postihla nějaká přírodní katastrofa. Nejvíce dobrovolníků lze nalézt v člensky početných organizacích, jako jsou sportovní organizace či svazy dobrovolných hasičů. Placených zaměstnanců je v českém soukromém neziskovém sektoru naopak poměrně málo a často jsou nekvalifikovaní.

Problémem neziskového sektoru v České republice je komunikace v jeho rámci, ale rovněž na mezisektorové úrovni. Uvnitř neziskového sektoru sice existuje řada oborových zastřešujících organizací, na celostátní úrovni však vznikla dosud pouze Asociace nestátních neziskových organizací v ČR. Pravidelně se pořádá "každoroční oborová konference aktivit místních, regionálních a komunitních (OKAMRK)" (ČEPELKA, O., 2003, s. 129), jejím cílem je však pouhé formulování požadavků a očekávání vůči subjektům veřejné politiky a komerčního sektoru. Podpůrnou funkci na celostátní úrovni plní Informační centrum neziskových organizací (ICN) a další specializované organizace (např. ECONNECT, SPIRALIS), které provozují tuto činnost pouze jako doplněk k činnosti jiné. Krom toho

vycházejí specializovaná periodika (Grantis, Konec konců), ICN každoročně pořádá kampaň 30 dní pro neziskový sektor, konají se konference a semináře. Výjimkou však není vzájemné soupeření mezi neziskovými organizacemi.

Celkově lze říci, že český neziskový sektor dosud není natolik zkoordinovaný, aby mohl být rovnocenným partnerem státní správě. Přesto se však v určitých případech dokáží jinak oddělené organizace spojit v boji za společný cíl. Úspěšné jsou zejména ekologické iniciativy.

Zástupci neziskových organizací jsou rovněž členy poradních orgánů vlády České republiky (např. Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, Rada pro národnostní menšiny). Obdobné poradní orgány existují také na úrovni krajů a okresů. Po vstupu do Evropské unie zasedají představitelé neziskových organizací také v monitorovacích výborech (tzv. "hlídací psi"). Neziskové organizace se rovněž podílely na přípravě nového zákona o sociálních službách. Respektované postavení při jednání s vládou mají odbory a profesní organizace, což je v jistém smyslu pozůstatkem minulého režimu. Tripartita v České republice funguje jako Rada hospodářské a sociální dohody.

90% zastřešujících organizací deklaruje spolupráci se zahraničními zastřešujícími organizacemi (VAJDOVÁ, T., 2005).

Zahraniční vliv je v postkomunistických zemích střední a východní Evropy v určitém smyslu specifický. Kapitál zahraničních nadací a jiných organizací byl zde totiž, zejména prvních několik let po vzniku demokratických republik, směřován především na posilování a budování občanské společnosti. Zajímavé je, že v české republice funguje jen velmi málo organizací, které se soustředí na podporu demokracie. Důvodem je zřejmě fakt, že zde není zpochybňována.

V České republice je však zastoupena také řada mezinárodních organizací (např. Červený kříž, Amnesty International, Armáda spásy, YMCA, Greenpeace), ať už těch, které zde působily již za první republiky, či organizací nových (VAJDOVÁ, T., 2005).

Jak je patrné ze srovnání výzkumů Johns Hopkins University, který v České republice proběhl v roce 1997 až 1998 (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001), a Civil Society Index, který se konal v roce 2004 (VAJDOVÁ, T., 2005), neziskový sektor v České republice se sice pomalu, ale přeci jenom rozvíjí. Stále zde však přetrvává řada problémů, které je třeba vyřešit. Tyto problémy formulovali účastníci Národního semináře po skončení druhého ze zmíněných projektů. Jde zejména o slabou spolupráci mezi neziskovými organizacemi a s tím související nízký vliv neziskového sektoru. Je proto nutné vytvořit fungující a respektovanou mezioborovou zastřešující organizaci, která by se stala rovnocenným partnerem pro jednání s ostatními sektory (VAJDOVÁ, T., 2005).

2.2.5 STRUČNÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Vzhledem k zaměření k občanskému sdružení Eset-help, které je předmětem empirické části této práce, považuji za užitečné, provést alespoň základní vymezení pojmu sociálních služeb a jejich náplně.

Důležitými neziskovými organizacemi jsou z hlediska veřejné prospěšnosti krom jiného ty, které se zabývají poskytováním zdravotnických a sociálních služeb. Tyto organizace jsou často v partnerském vztahu k samosprávě daného regionu, která jich využívá k zajištění potřebných služeb, jež by jinak musela poskytovat sama. Tyto organizace jsou pak částečně podporovány v rámci státní, resp. regionální dotační politiky. Finanční prostředky často poskytují také evropské strukturální fondy.

V současné době probíhá krom reformy státní správy také reforma sociálních služeb, jejímž cílem je přiblížení těchto služeb evropskému standardu. Jak již bylo zmíněno, na přípravě nového zákona o sociálních službách se podílely také neziskové organizace.

Sociální služby zde jsou definovány jako služby pro ty občany, kteří vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, věku či nepříznivé sociální situaci vyžadují zvláštní péči. Důležitým posláním těchto služeb je snaha zabránit vyloučení těchto osob na periferii společnosti.

Tyto služby lze obecně rozdělit na služby pobytové a terénní, podle jiného kritéria lze odlišit služby sociální péče, služby sociální prevence, sociální poradenství, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče a sociální rehabilitaci (KODADOVÁ, K., rok neuveden).

K. KODADOVÁ ve své práci uvádí, že "**služby sociální péče** napomáhají osobám se stabilizovaným zdravotním stavem zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim zapojení do běžného života společnosti." Náleží mezi ně osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské, předčitatelské a tlumočnické služby, raná péče, podporované bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, pro seniory a pro osoby s chronickou duševní nemocí nebo se závislostí na návykových látkách a chráněné bydlení.

O **službách sociální prevence** říká, že "napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou jím ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky, způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné osoby." Tyto služby tak mimo jiné chrání společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů. Mezi tyto služby patří telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc, nízkoprahová denní centra a zařízení pro děti a mládež, noclehárny, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terapeutické komunity a terénní programy.

Sociální poradny napomáhají svými informacemi k řešení nepříznivé životní situace. Mohou sloužit různým sociálním skupinám s různými okruhy problémů (poradny občanské, manželské, rodinné, pro oběti trestných činů a domácího násilí či pro osoby se specifickými životními potřebami). Sociální poradenství je součástí veškerých sociálních služeb.

Sociální rehabilitace je dle K.KODADOVÉ "soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti a soběstačnosti osob v nejvyšší možné míře s ohledem na jejich dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav." Jejím cílem je dosažení "pracovní rehabilitace, rekvalifikace a nalezení vhodného pracovního uplatnění.

III. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 TEORIE VZNIKU NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

L.SALAMON a H.ANHEIER (v podání P. FRIČE in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001) sestavili šest teorií, které vysvětlují a zdůvodňují vznik neziskových organizací.

Podle **teorie heterogenity** souvisí vznik neziskových organizací se selháním trhu, který není schopen zajistit dostatek veřejných statků, a s následným selháním státu, který rovněž není v heterogenních společnostech schopen uspokojit potřeby všech skupin obyvatelstva.

Teorie přídavného faktoru vychází z faktu existence tzv. "sociálních podnikatelů", kteří kvůli své speciální motivaci (např. aby získali občany pro svou církev) uspokojovat potřeby občanů zakládají neziskové organizace.

Teorie důvěry vychází opět ze selhání trhu, který není schopen zajistit důvěryhodné prostředí pro obchodní transakce. Důvodem je informační asymetrie mezi producentem a spotřebitelem. Neziskové organizace jsou pak jako dodavatelé zboží a služeb pro spotřebitele důvěryhodnější, protože jim nejde v první řadě o zisk.

Teorie sociálního státu je založena na faktu, že stále stoupá počet lidí, o něž se stát musí postarat. Jeho funkce na to však nestačí.

Teorie vzájemné závislosti znamená, že stát a neziskové organizace se vzájemně doplňují.

Poslední teorií je **teorie sociálních zdrojů**, podle níž jsou neziskové organizace spojeny s konkrétními společenskými vrstvami a představují tak důležitý faktor sociální a politické koordinace. Neziskové organizace pak mohou být zasazeny do společnosti několika způsoby:

- Podle *liberálního modelu* spočívají sociální služby především na soukromé iniciativě a dobrovolnictví.
- V *sociálně demokratickém modelu* zabezpečuje sociální služby především stát a neziskové organizace slouží hlavně k vyjadřování sociálních a politických zájmů.
- Dle *korporativistického modelu* existuje současně rozsáhlý neziskový sektor i sociální programy podporované státem.
- Podle *etatistického modelu* je stát značně autonomní a neziskové organizace pouze reprezentují marginální zájmy.

V empirické části této práce se pokusím zjistit, kterému modelu odpovídá vznik občanského sdružení ESET-HELP.

3.2. ROLE OBČANSKÉHO SEKTORU VE SPOLEČNOSTI

Občanský sektor plní ve společnosti rozmanité role nejen v sociální, ale také v politické oblasti. V mnoha případech jsou neziskové organizace důležitým partnerem a alternativou státu.

L.SALAMON (v podání P.FRIČE a M.BÚTORY in POTŮČEK, M. A KOL., 2005) rozeznává pět funkcí, které neziskové organizace ve společnosti hrají.

Servisní funkce znamená, že neziskové organizace poskytují důležité služby, které jsou však příliš nákladné a pro trh nelukrativní. Jde zejména o služby v oblasti zdraví, sociální péče a vzdělávání.

Inovační funkce je právě výše zmíněnou rolí experimentátora, který hledá nová řešení problémů a nese rizika, která s tím souvisí.

Funkce ochrany práv a sociální změny znamená, že neziskové organizace fungují jako zprostředkovatel mezi občany a státem, resp. politiky.

Expresivní a školící funkce znamená, že neziskové organizace představují prostor pro vyjadřování rozmanitých zájmů, čímž prospívají demokracii.

Konečně **komunitní a demokratizační funkce** vyjadřuje, že neziskové organizace poskytují možnost projevu plurality názorů a současně vyzývají

k participaci na veřejné politice. Přitom posilují smysl pro solidaritu a komunitu.

O. ČEPELKA (ČEPELKA, O., 2003) si všímá krom těchto funkcí ještě několika dalších. Neziskové organizace totiž navíc napomáhají evropské integraci a monitorují projekty, které financuje Evropská unie. Na místní úrovni také obohacují život daných společenství a pomáhají k integraci nově příchozích do komunity. Na komunální funkci klade O.ČEPELKA zvláštní důraz, neboť komunity tím, že sledují činnost zvolených zástupců, v menším měřítku plní roli "hlídačů demokracie".

I v tomto případě se pokusím zjistit, jaké role ve společnosti plní občanské sdružení ESET-HELP.

IV. EMPIRICKÁ ČÁST

Případová studie občanského sdružení ESET-HELP

4.1 METODIKA EMPIRICKÉ ČÁSTI

Ambicí této práce je poskytnout ucelený obraz jednoho ze subjektů českého nestátního neziskového sektoru- občanského sdružení ESET-HELP. Takový příklad neziskové organizace má sloužit několika cílům.

Prvním z nich je nabídnutí inspirace jiným neziskovým organizacím, které se pohybují v sociální oblasti, ale i těm, které mají poslání v oblasti odlišné.

Další snahou této práce je přispět k výzkumům neziskového sektoru České republiky, které v nedávné době proběhly (viz FRIČ, P., GOULLI, R., 2001; VAJDOVÁ, T., 2005). V tomto smyslu se na uvedeném příkladu občanského sdružení pokusím vysledovat, v jakých bodech odpovídá toto občanské sdružení zjištěným všeobecným trendům či vlastnostem neziskového sektoru České republiky a v jakých nikoli.

Za třetí se pokusím zasadit tento jednotlivý případ do širších souvislostí neziskového sektoru jako takového. Položím si otázku, jakou roli plní občanské sdružení ESET-HELP ve společnosti a z jakého důvodu tato nezisková organizace vznikla (viz kapitola III. TEORETICKÁ VÝCHODISKA).

Z hlediska charakteru výzkumu jde tedy o kvalitativní výzkum, z hlediska konkrétního přístupu o případovou studii (DISMAN, M., 1998; HENDL, J., 2005). Podle STAKEOVA rozlišení typů případových studií (v podání J.HENDLA in HENDL, J., 2005) se jedná o instrumentální případovou studii.

Metodou výzkumu je analýza dokumentů a interview.

V rámci analýzy dokumentů jsem se v první řadě zaměřila na oficiální dokumenty, které se vztahují k občanskému sdružení ESET-HELP, konkrétně na výroční zprávy a stanovky sdružení. Vzhledem k tomu, že jsem měla k

dispozici pouze výroční zprávy od roku 1999 do roku 2004, soustředím se především na toto období. Současnost sdružení se pokusím postihnout na základě současných letáků, které sdružení vydalo, internetových stránek sdružení, časopiseckých a novinových článků, zveřejněných inzerátů sdružení a informací, které jsem získala prostřednictvím rozhovorů s pracovníky sdružení, jež mají na starost jednotlivé programy. Vždy šlo o rozhovor pomocí návodu (HENDL, J., 2005), což se ukázalo být dobrým postupem, protože ve všech případech jsem nakonec kladla i takové otázky, které mě dříve nenapadly. Bohužel pouze jediný z rozhovorů jsem mohla zachytit na diktafon, informace z ostatních interview mám zaznamenány písemně.

Novinové a časopisecké články jsem využila i v případě zkoumání činnosti sdružení před rokem 2005.

Dalším významným zdrojem informací o zkoumaném občanském sdružení byla seminární práce studenta brněnské Masarykovy Univerzity Pavla Řezáče (2003), která byla výstupem jeho roční praxe v tomto zařízení.

Informace o městské části Praha 11, kde se všechny součásti občanského sdružení nachází a s níž občanské sdružení aktivně spolupracuje, jsem získala především z oficiální publikace Průvodce městskou částí Praha 11, z časopisu Klíč, který městská část vydává, a z oficiálních internetových stránek městské části.

Věrohodnost použitých dokumentů jsem zhodnotila podle kritérií pramenné kritiky, kterou uvádí J.HENDL (2005).

Výroční zprávy občanského sdružení a jeho stanovy jsou oficiálními úředními dokumenty, které nejsou časově vzdáleny od postihované doby činnosti sdružení. Předpokládám proto, že jejich spolehlivost je vysoká.

Letáky, inzeráty a internetové stránky sdružení se rovněž vztahují k dané současnosti sdružení a jsou tvořeny jeho představiteli. Snaží se informovat o činnosti sdružení, aniž by vznikly pro výzkumné účely. Proto i jejich vypovídací hodnotu považuji za vysokou.

Články z novin a časopisů se rovněž vztahují k současnosti sdružení. Tyto články se snaží přiblížit činnost sdružení či jeho dopad na klienty, kterým pomáhá. Část těchto článků pochází z oficiálního časopisu městské části Praha 11 *Klíč*, jiné z časopisu *Grantis*. Oba tyto zdroje považuji za fundované a kvalitní. Ostatní články pocházejí z běžných, ne odborných novin či časopisů. Vzhledem k tomu, že je občanské sdružení uvádí na svých internetových stránkách, však předpokládám, že je jejich obsah možné pokládat za pravdivý.

První z rozhovorů jsem provedla s vedoucí sociální pracovnící projektu Tréninková resocializační kavárna, na kterou jsem byla po prvním osobním kontaktu s občanským sdružením odkázána. Protože je však činnost sdružení rozdělena do jednotlivých projektů, za něž odpovídají různí pracovníci, nemohla mi tato pracovnice zodpovědět veškeré mé dotazy. Proto jsem se s dílčími dotazy postupně obrátila na další pracovníky sdružení (projekt Centrum denních aktivit, Podporované a přechodné zaměstnávání a JOB Klub, Galerie Vážka).

Metodu rozhovoru jsem použila spíše jako doplněk uvedených dokumentů, z nichž jsem získala stěžejní část informací, který mi měl pomoci pochopit to, co mi z dokumentů nebylo zcela jasné. Osobní návštěva sdružení, včetně kavárny Dendrit kafe a Galerie Vážka, doplněná informacemi pracovníků, však byla již sama o sobě velmi přínosná k lepšímu pochopení života sdružení.

Oficiální stránky městské části Praha 11, časopis *Klíč* a publikaci *Průvodce městskou částí Praha 11* považuji za věrohodné zdroje informací již na základě jejich oficiálního charakteru.

Seminární práce Pavla Řezáče (2003), studenta sociální práce, vychází z praxe, kterou v rámci sdružení skutečně absolvoval. Obsahuje proto mnoho cenných informací, které se sdružení týkají.

Celkově se tedy domnívám, že prameny, které jsem použila v empirické části této práce, je možné považovat za věrohodné a pravdivé.

4.2 OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ESET-HELP

4.2.1 POSLÁNÍ O. S. ESET-HELP A JEHO CÍLOVÉ SKUPINY

Nestátní nezisková organizace ESET-HELP vznikla v roce 1995 z iniciativy pracovníků zdravotnického zařízení ESET, Psychoterapeutická a psychosomatická klinika s.r.o., která poskytuje komplexní zdravotní péči o duševní zdraví. Důvodem byl pocíťovaný nedostatek stávající zdravotnické péče v oblasti rehabilitace, resocializace, poradenství a sociálních služeb, které byly poskytovány lidem trpícím vážnými psychickými obtížemi.

V rámci regionální péče o duševní zdraví sdružení úzce spolupracuje s Městskou částí Praha 11- Jižní Město a dalšími poskytovateli zdravotnické a sociální péče v regionu. Jedním z cílů sdružení je tedy budování sítě služeb v oblasti duševního zdraví v rámci Prahy 11.

Konkrétní činnost a poslání sdružení se odvíjí od charakteristiky hlavních cílových skupin, na něž se zaměřuje. Těmi jsou lidé s dlouhodobým duševním onemocněním, zejména schizofrenií, schizoafektivní poruchou, maniodepresivní psychózou (bipolární afektivní porucha), periodickou depresivní poruchou, neurotickou poruchou či poruchou osobnosti, uživatelé návykových látek, zejména nealkoholového charakteru, a od roku 2005 rovněž lidé s tzv. duální diagnózou, tedy ti, kteří trpí současně závislostí na alkoholových či nealkoholových drogách a psychiatrickým onemocněním. Psychóza u těchto klientů může předcházet vzniku drogové závislosti, ale také jí může být vyvolána. Krom lidí s již existující závislostí pomáhá sdružení také lidem, kteří s drogou teprve experimentují. Okrajově poskytlo sdružení pomoc také onkologickým pacientům, resp. jejich příbuzným a přátelům.

Drogově závislí klienti pocházejí především z regionu Jižního Města. Dle ankety "Drogy na Jižním Městě", která proběhla v roce 2000, má jednorázovou zkušenost s nelegální drogou přibližně 70% mladé populace. Tento region se vyznačuje vysokou mírou abusu zejména u mládeže a dospívajících.

Zatímco věk klientů s dlouhodobým duševním onemocněním se pohybuje převážně kolem 40 až 50 let, u uživatelů návykových látek je věková struktura klientů o mnoho nižší- kolem 20 až 30 let (ŘEZÁČ, P., 2003). R.BABICKÁ, pracovnice Stanice prvního kontaktu, charakterizuje své klienty takto: "Jsou to lidi od sedmnácti tak do šestadvaceti. Většinou je něco přes dvacet. Obvykle jsou kolem dvou let na heroinu, zpravidla začínali s pervitinem. Většinou mají ukončené středoškolské vzdělání. Jen málokdo z nich pracuje, mnozí práci měli, ale vyhodili je z ní, živí se příležitostně. Často ještě žijí u rodičů, takže mají nějaké zázemí. Rodičům slibují, že přestanou, ale sami to nezvládnou. Rodiče si myslí, že dítě už nic nebere, po pár týdnech zjistí opak. A pak ho vyhodí, nebo mu dají podmínku - buď na léčení, nebo z domu!" Věk mezi sedmnácti a osmnácti lety považuje z hlediska počátku drogové závislosti za kritický a dodává, že po překročení hranice dvaadvaceti let se v tomto smyslu riziko snižuje (JELÍNEK, J.: "Když chce klient vyměnit stříkačku, je to dobré". *Mladá fronta* (12.8.2000): s.1).

Společným problémem všech těchto skupin bývá částečné či úplné vyloučení ze společnosti v podobě ztráty zaměstnání, předsudků ze strany většinové populace, ztráta partnera či rodinné podpory. Postižený nezřídka přijde o základní sociální návyky a má obtíže i v běžné péči o svou osobu.

Program sdružení je proto zaměřen na pomoc těmto lidem začlenit se zpět do společnosti a "znovu získat zdravotní, psychickou a sociální stabilitu a obnovit či rozšířit své možnosti a dovednosti tak, aby překonali nepříznivý stav, ve kterém se nachází, a dosáhli plnohodnotného a spokojeného života" (www.esethelp.cz), s čímž souvisí také snaha odbourat předsudky, které se vůči duševně nemocným lidem ve společnosti nacházejí. V případě uživatelů návykových látek sdružení pomáhá nejen zmírňovat negativní dopad abusu na drogově závislé, ale také přispívá k informovanosti a ochraně celé společnosti.

4.2.2 REGIONÁLNÍ SYSTÉM PÉČE NA PRAZE 11

4.2.2a Městská část Praha 11

Městská část Praha 11 se skládá ze dvou katastrálních území Chodov a Háje. Tyto obce byly roku 1968 připojeny k obvodu Praha 4 a v roce 1990 se staly samostatnou městskou částí s názvem Praha- Jižní Město. Ta byla koncem roku 1994 přejmenována na Městskou část Praha 11. Správní obvod Praha 11 však kromě městské části Praha 11 zahrnuje ještě městské části Praha-Křeslice, Praha- Šeberov a Praha-Újezd.

Městská část Praha 11 má rozlohu 979 ha a 78641 obyvatel.¹⁴ Z hlediska charakteru zástavby jde převážně o panelová sídliště, část však tvoří také rodinné domy. Městská část má vlastní sociální¹⁵, zdravotnická, školská, kulturní i sportovní zařízení. Od roku 1993 vydává bezplatný časopis *Klíč*, který obsahuje oficiální informace a sdělení, ale také společenské, kulturní, sportovní a další aktuality, které se týkají obyvatel městské části Praha 11, od konce roku 2002 rovněž městské části Praha- Újezd. Městská část má také vlastní televizní zpravodajství *Aktuál*, které připravují studenti Gymnázia Jižní Město.

4.2.2b Spolupráce o.s. ESET-HELP a MČ Praha 11

Městská část Praha 11 má zájem spolupracovat v rámci své sociální politiky s neziskovými organizacemi a podporovat je formou grantů, ale také například poskytováním prostor. Stejně tak je i pro o.s. ESET-HELP velmi důležitá spolupráce na úrovni regionu.

Tato spolupráce je uskutečňována prostřednictvím koordinačního a multidisciplinárního týmu. **Koordinační tým** se schází jednou za měsíc a tohoto setkání se účastní vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví MČ Praha 11, protidrogový(á) koordinátor(ka) Prahy 11, ředitelka Centra sociálních služeb na Praze 11, vedoucí agentury domácí péče Tereza, ředitelka pedagogicko-psychologické poradny, ředitelka Charity Chodov, zástupci o.s. ESET-HELP, zástupce Psychiatrické a psychosomatické kliniky ESET a další zástupci zdravotnických a sociálních zařízení na Praze 11.

¹⁴ Údaj se vztahuje k 31.12.2005. Údaje o věkovém složení obyvatelstva jsou uvedeny v příloze.

¹⁵ Přehled zařízení, která poskytují sociální služby a sídlí v MČ Praha 11, je uveden v příloze.

Koordinační tým se snaží vytvářet síť poskytovatelů sociálních služeb. Stanovuje priority projektu "Regionální systém péče o duševní zdraví na Praze 11", organizuje, monitoruje a vyhodnocuje činnost realizačních týmů a řeší jejich technické a organizační nároky, mapuje požadavky regionu v oblasti péče o duševní zdraví a koordinuje vzdělávání našich i zahraničních odborníků formou stáží a přednášek (program EAST TO EAST). Služby duševního zdraví pravidelně prezentuje v rámci týdnů duševního zdraví na Praze 11 a na stránkách časopisu *Klíč*.

Multidisciplinární tým má na starosti týmovou práci odborníků z oblasti péče o duševní zdraví, kteří působí na Praze 11- Jižní Město. Zastřešuje práci dvou oborově oddělených subtýmů- **subtýmu pro závažné psychické poruchy** a **subtýmu pro závislosti**. Subtýmy se scházejí nejméně jednou až dvakrát za měsíc a jejich náplní je například společné vytváření individuálních léčebných plánů, propojování nabídek služeb členů subtýmů, zřizování nových potřebných služeb nebo řešení organizačních záležitostí aspektů jednotlivých programů. V rámci subtýmu pro závislosti mají na Jižním Městě klíčový význam programy o.s. ESET-HELP Konzultační centrum pro závislé a Stanice prvního kontaktu.

4.2.3 SPOLUPRÁCE O. S. ESET-HELP S DALŠÍMI ORGANIZACEMI A JEHO ČLENSTVÍ V ZASTŘEŠUJÍCÍCH ORGANIZACÍCH

Jak jsem uvedla v předchozí kapitole, občanské sdružení spolupracuje v rámci projektu Regionální systém péče na Praze 11 s MČ Praha 11 a dalšími organizacemi, které poskytují sociální služby (nejen) občanům Prahy 11. Jde především o Psychoterapeutickou a psychosomatickou kliniku ESET, Centrum sociálních služeb Praha- Jižní Město (příspěvková organizace MČ Praha 11), Agenturu domácí péče Tereza, Psychiatrickou léčebnu Bohnice, Pedagogicko-psychologickou poradnu na Praze 11 a ambulantní psychiatry působící na Praze 11.

Sdružení však v rámci jednotlivých projektů spolupracuje také s dalšími organizacemi. Tato spolupráce může mít formu zaměstnávání klientů sdružení firmami či jinými organizacemi, nebo společného vytváření určitých projektů. Příkladem spolupráce v tomto smyslu je projekt JOB

KLUBU, který je pořádán spolu s dalšími organizacemi stejného zaměření: v současné době jde o organizace FOKUS a GREENDOORS. Jiným příkladem oborové spolupráce je případ projektu Domácí péče, který byl provozován spolu s Agenturou domácí péče VICTORY nebo (krom jiného) s Krizovým centrem RIAPS, nebo programu Chráněné bydlení, jehož uživatelé mohou postupně využít služeb různých organizací (například organizace BONA). Jiným typem spolupráce je společné vytváření podpůrných skupin v rámci různých projektů. V roce 2000 tak vznikla ve spolupráci s Denním stacionářem Ondřejov podpůrná skupina pro klienty chráněného bydlení, kteří trpí duševní poruchou.

Občanské sdružení ESET-HELP je v současné době členem Asociace komunitních služeb v oblasti péče o duševní zdraví, České asociace pro psychické zdraví, asociací SKOK a ICN a České rady humanitárních organizací.

4.2.4 ČINNOST O.S. ESET-HELP

Jak jsem již nastínila, činnost občanského sdružení ESET-HELP je rozčleněna na jednotlivé projekty, které jsou zacíleny na psychiatrickou rehabilitaci a resocializaci duševně nemocných a drogově závislých lidí. Některé projekty, jako například chráněné bydlení nebo podporované či přechodné zaměstnávání, se zaměřují na pomoc klientům při (opětovné) integraci do společnosti. Jiné, jako třeba Stanice prvního kontaktu či Konzultační centrum pro závislé, se soustředí na pomoc drogově závislým osobám, ale také prevenci drogových závislostí a ochranu společnosti před nepříznivým dopadem drogové závislosti. Sdružení rovněž provozuje sociální, právní a psychologickou poradnu. Ve spolupráci s dalšími organizacemi poskytovalo sdružení také psychologické konzultace seniorům či domácí péči duševně nemocným lidem. Další poradenskou službou byl do roku 2004 Klub pro dívky s poruchami příjmu potravy. Významným prvkem resocializačních aktivit jsou resocializační mimopražské pobyty pro klienty s psychózou.

Krom aktivit, které se orientují na přímou pomoc postiženým klientům, pořádá sdružení rovněž vzdělávací semináře pro odbornou i laickou veřejnost či programy pro rodinné příslušníky, přátele a partnery nemocných a drogově závislých.

Díky projektům Tréninková resocializační kavárna a Galerie Vážka se aktivity sdružení navíc rozšířily o hostinskou a prodejní činnost.

Na počátku činnosti občanského sdružení ESET-HELP jej odborně i finančně podporoval nizozemský grant MATRA, jehož prostředky byly určeny na rozvoj psychiatrické rehabilitace a resocializace a na vybudování propojené sítě zařízení, které poskytují služby v oblasti duševního zdraví a jež spolupracují rovněž s orgány regionální samosprávy. V této době se začal scházet výše zmíněný koordinační tým. Sdružení tedy od počátku své činnosti organizovalo tzv. přechodné zaměstnávání, domácí péči pro pacienty s duševní nemocí, poradenství, programy pro příbuzné a resocializační pobyty.

Od roku 1997 se sdružení na popud představitelů městské části Praha 11 začalo zabývat také primární, sekundární a terciální protidrogovou prevencí.

Na následujících stránkách se budu věnovat jednotlivým činnostem sdružení a jejich vývoji od roku 1999. Hlavním zdrojem informací zde budou výroční zprávy občanského sdružení ESET-HELP. V případě roku 2005 a 2006 využiji především internetových stránek sdružení a informací získaných od jeho pracovníků.

4.2.4a Systém pomoci lidem s dlouhodobým duševním onemocněním

Přechodné zaměstnávání

Přechodné zaměstnávání náleží do kategorie pracovní rehabilitace. Jeho cílem je umožnit lidem, kteří trpí duševním onemocněním, nacvičit si sociální dovednosti, které jsou nezbytné pro zapojení se do běžného pracovního procesu, to znamená přivyknout si na pracovní režim, určitou

zátěž a odpovědnost a naučit se vycházet s ostatními lidmi v pracovním kolektivu.

Přechodné zaměstnávání se uskutečňuje v běžných firmách. Vždy jde o jednoduchou práci, která nevyžaduje speciální kvalifikaci- nejčastěji se jedná o pochůzky či pomocné administrativní práce, ale například i o zahradnickou či úklidovou výpomoc. Na jednom místě je možné pracovat nejvýše šest měsíců a maximálně čtyři hodiny denně.

Podmínkou zapojení se do tohoto programu je plnoletost, přítomnost dlouhodobé duševní nemoci a souhlas ošetřujícího ambulantního psychiatra. Akutní stav psychózy a užívání návykových látek jej naopak vylučují.

Pracovní místo vyhledává pracovní terapeut, který je i po zapojení klienta do tohoto pracovního procesu v kontaktu se zaměstnavatelem. Pracovní terapeut také klienta v práci zaučí tím, že během prvního až druhého týdne pracuje s ním, seznámí jej s pracovním kolektivem a později jej jednou až dvakrát do týdne navštěvuje na pracovišti a konzultuje s ním případné problémy.

System přechodného zaměstnávání je výhodný také pro firmy, které práci poskytují. Nemusí totiž za klienty platit sociální ani zdravotní pojištění a občanské sdružení ručí za to, že práce bude kvalitně vykonána. Klienti nedostávají plat, pouze určitou stimulační odměnu. Vzhledem k tomu, že jsou na nemocenské nebo v invalidním důchodu, není pobírání běžného platu ani možné.

Počet firem, s nimiž je sdružení v rámci tohoto projektu v kontaktu, se mění. Jejich zaměření je velmi různorodé- od grafických studií, přes počítačové firmy až po krejčovské salony či školy. Mnohé klienty zaměstnává také Klinika ESET.

Od roku 2000 byl zaveden tzv. kontaktní den, který se koná každý týden v určených hodinách. Tehdy mají zájemci o zapojení do programu přechodného zaměstnávání možnost zapsat se do pořadníku.

Součástí programu přechodného zaměstnávání jsou krom samotného zaměstnávání také podpůrné aktivity- Podpůrná skupina a JOB Klub.

Podpůrná skupina je setkáváním klientů, kde se mohou "detailně seznámit s nabídkou pracovní rehabilitace, s náplní jednotlivých pracovišť a vzájemně si vyměnit pracovní zkušenosti" (leták o.s. ESET-HELP: PŘECHODNÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ). Podpůrná skupina se schází pravidelně jednou za měsíc.

JOB Klub (Kurz dovedností pro získání a udržení zaměstnání) je kurzem, v němž klient získává informace o pracovně právních vztazích, učí se technikám projevu, sepsat životopis nebo například inzerát. Celý kurz se v současné době skládá z devíti setkání, přičemž jedna hodina stojí 30 Kč. Na závěr kurzu dostane klient osvědčení o jeho absolvování.

JOB Klub je pořádán ve spolupráci se sdruženími FOKUS a GREENDOORS, je proto přístupný také klientům těchto organizací.

JOB Klub a Podpůrná skupina jsou využívány rovněž v programu podporovaného zaměstnávání, kterým se zabývám v dalším textu.

Před vstupem do programu přechodného zaměstnávání je klient zapojen do tzv. přípravy na přechodné zaměstnávání, což jsou jednoduché manuální práce, kterými se podílí na chodu sdružení. Významným projektem, který se podílí na pracovní a sociální rehabilitaci klientů, je také Klub klientů přechodného zaměstnávání, resp. Centrum denních aktivit-Klub HEKROVKA, jemuž se budu věnovat níže.

Části klientů programu přechodného zaměstnávání se podaří najít stálou práci, další klienti pokračují na jiném místě přechodného zaměstnávání nebo přejdou do programu podporovaného zaměstnávání, který v o.s. ESET-HELP funguje od konce roku 2000, resp. od roku 2003, nebo do obdobných programů v jiných zařízeních. Stává se, že část klientů program nedokončí kvůli zhoršení zdravotního stavu.¹⁶

Centrum denních aktivit- Klub HEKROVKA

Tento program se až do roku 2001, kdy byl přemístěn do nových a větších prostor v Hekrově ulici, jmenoval Klub klientů přechodného zaměstnávání.

¹⁶ Tabulka využití programu přechodného zaměstnávání klienty je uvedena v příloze.

S přechodem do větších prostor došlo i k rozšíření otevírací doby Klubu z původních tří dnů na pět a vzrostla i nabídka poskytovaných programů. Stejně jako v současné době si však kladl za cíl pomoci klientům k získání větší sebejistoty a motivace a k obnově sociálních dovedností, které jsou předpokladem zapojení se do pracovního procesu i jiných společenských aktivit. Podstatným prvkem Klubu je nácvik zacházení s volným časem. Součástí hlavního programu jsou rovněž činnosti, které učí klienty dalším dovednostem, jež budou moci uplatnit ve svém budoucím profesním životě. Klienti jsou v Klubu také seznamováni s ostatními projekty sdružení.

Činnost Klubu byla do roku 1999 pevně strukturována. V roce 2000 však došlo k personálním změnám ve vedení Klubu a do příprav a realizace jeho činnosti se začali zapojovat i klienti, což se ukázalo být úspěšným. Program byl navíc na přání klientů rozšířen o celodenní výlety a procházky.

Aktivity Klubu lze rozdělit do čtyř skupin. První skupinou je přímý nácvik sociálních a pracovních dovedností, čímž se rozumí zapojení klientů do činností, které jsou spojeny s chodem Klubu, včetně například přípravy oběda.

Podle slov vedoucí pracovnice Centra denních aktivit velmi záleží na osobě sociální pracovnice, jak dokáže klienty pro činnost nadchnout. Pokud se jí to podaří, klienti se zapojují s nadšením. Z důvodu nutnosti velkého nasazení pracovnice je však téměř vyloučené, aby jedna a tatáž pracovnice vedla dopolední i odpolední program.

Druhou skupinou jsou činnosti tzv. hlavního programu. Jde o aktivity zaměřené k rozšíření rozhledu a dovedností klientů. Náleží sem například výuka angličtiny a němčiny, základy práce na počítači a internetu, práce ve fotokomoře, arteterapie, výlety, exkurze či výstavy.¹⁷

Do třetí skupiny, kterou tvoří volnočasové aktivity, patří například společenské hry, časopisy a knihy, stolní tenis či petanque, výtvarné a rukodělní práce, pohybové a relaxační aktivity či třeba společné oslavy

¹⁷ Za každý z těchto kurzů se platí celková částka 50 Kč, která je určena na nákup potřebného materiálu.

narozenin. V současné době je velmi aktuální celopražský turnaj ve stolním tenise, který se uskuteční v nejbližší době. Tento turnaj je pořádán ve spolupráci s dalšími občanskými sdruženími a bude obohacen také doprovodným programem.¹⁸

Poslední skupinou jsou aktivity, na jejichž vytváření se podílejí sami klienti. To se týká například samotného klubového programu, vydávání vlastního klientského časopisu Očko¹⁹ nebo klientského hnutí, které jako Rada klientů vzniklo v roce 2004. Rada klientů podporuje zájmy klientů a rozvíjí jejich samostatnost.

V roce 2005 získalo Centrum denních aktivit na základě projektu "Samí sobě" finanční dar z fondu společnosti T-MOBILE, který je určen na nákup nového počítače s příslušenstvím a jeho připojení k internetu, na zakoupení vzdělávacích programů (angličtina, němčina, Ottova encyklopedie obecných vědomostí), profesionální tisk časopisu Očko a na vyhotovení kopií propagačního filmu klientů s názvem "Život v ESETU" na DVD a VHS.

V roce 2001 vznikla valná hromada klientů a pracovníků, čímž byla zvýšena možnost zapojení klientů do rozhodovacích procesů.

Počet klientů, kteří Klub navštěvují, rok od roku roste. Pro ilustraci může sloužit srovnání let 2000 a 2004. V roce 2000 využilo služeb Klubu 36 klientů, v roce 2004 jich bylo již 83. Rovněž počet klientů, kteří do Klubu přijdou během jednoho dne, se mezi těmito lety zdvojnásobil. Oproti šesti klientům z roku 2000 jich v roce 2004 za den přišlo průměrně dvanáct.²⁰

Právě v Centru denních aktivit, konkrétně v rámci počítačové výuky, vykonával svou praxi P.ŘEZÁČ (2003), jehož seminární práce je mi k dispozici. Během této praxe si všiml několika specifíků, která se týkají práce s lidmi trpícími duševním onemocněním: Problémem byla zejména častá netečnost a unavitelnost klientů, případně i nezájem o nabízené aktivity, zejména pokud šlo o něco, na čem by se měli sami tvořivě podílet. Naopak činnosti, v nichž si klienti vystačili s pasivním přijímáním (například

¹⁸ Leták I. CELOPRAŽSKÝ TURNAJ V PING PONGU je k dispozici v příloze.

¹⁹ Časopis Očko obsahuje z velké části básně klientů, ale také jejich drobné literární příspěvky, vtipy či rozhovory, kulturní pozvánky nebo křížovky. Časopis je vyzdoben ilustracemi, jejichž autory jsou rovněž klienti. Ukázka z časopisecké tvorby klientů je uvedena v příloze.

²⁰ Počet klientů, kteří se v jednotlivých letech zapojili do programu Klubu, je uveden v příloze.

sledování videokazet), se těšily oblibě. Někteří navštěvovali kurz velmi nepravidelně. Zvláště obtížné bylo získání důvěry klientů, když k němu však došlo, byli ochotni leccos o sobě prozradit. Někteří klienti propadali beznaději a zcela devalvovali svou osobu, když se jim něco nedařilo. Následnou tendencí pak bylo hledání útěchy u někoho druhého (ŘEZÁČ, P., 2003).

Podporované zaměstnávání

Další formou pracovní rehabilitace je tzv. podporované zaměstnávání, které v o.s. ESET-HELP jako projekt funguje od roku 2003. První místo podporovaného zaměstnávání vzniklo však již koncem roku 2000 na popud klienta, který zde vykonával přechodné zaměstnávání. Přímo jej tehdy podpořila Městská část Praha 11.

Cílem tohoto programu "je podporovat zájemce o práci v tom, aby si našel a udržel stabilní místo na otevřeném trhu práce za běžných podmínek." (PODPOROVANÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ- leták o.s. ESET-HELP). Důraz je však kladen také na to, aby každý klient získal zaměstnání, které odpovídá jeho požadavkům a možnostem. Z toho důvodu je součástí programu plánování pracovní kariéry, v němž je vytvořena představa o vhodném pracovním místě a na základě toho zjištěny reálné možnosti na trhu práce.

Konzultant pak na základě této představy vyhledá vhodné pracovní místo (oslovuje zaměstnavatele, sleduje inzerci atd.). V zaměstnání je pak uzavřena běžná pracovní smlouva nebo dohoda a klient dostává odpovídající mzdu. Konzultant klienta na pracovišti zpočátku zaučí a podporuje, pracovní podpora se však postupně snižuje a nejpozději po dvou letech je program ukončen. "Po skončení podpory zůstává klient dál zaměstnán na místě, kde pracuje na běžnou pracovní smlouvu." (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2003).

Také v rámci tohoto projektu se stále zvyšuje počet klientů, kteří jsou do něj zapojeni.²¹

Tréninková resocializační kavárna Dendrit kafe

²¹ Počet klientů, kteří se do programu v minulých letech zapojili, je v příloze.

Tréninková resocializační kavárna, která svou činnost slavnostně zahájila 1.4.2003, je dalším programem, který pomáhá v oblasti pracovní rehabilitace, rehabilitace mezilidských vztahů a volnočasových aktivit.

Klient je v kavárně zaměstnán jako barman, výrobce toustů nebo úklidový pracovník. Díky této činnosti si nejen osvojí pracovní návyky, zvykne si na určité pracovní tempo a zátěž, ale rovněž se dostane do sociálního kontaktu se zákazníky kavárny, kterými mohou být klienti sdružení i lidé z široké veřejnosti. Klient tak získá možnost nacvičit si v chráněném a podporovaném prostředí řešení běžných sociálních situací a komunikaci s lidmi. Po celou dobu pracovní směny je mu k dispozici pracovní terapeut, s nímž může okamžitě řešit případné problémy. Jednou měsíčně se navíc koná setkání terapeutického týmu kavárny a uživatelů služby, při němž je uplynulý měsíc zhodnocen.

Kavárna je otevřena ve všední dny od 11:00 do 20:00 a barmani se zde střídají v tříhodinových směnách. Výroba toustů probíhá, mimo letní měsíce, mezi 10:00 a 14:00, úklid od 10:00 do 11:00. V kavárně probíhají také kulturní programy jako například výstavy výtvarných děl či fotografií nebo hudební či literární produkce, které přispívají k rehabilitaci v oblasti volnočasových aktivit. Kavárna rovněž nabízí možnost pořádání různých kulturních a společenských akcí.

Podmínkou účasti v programu je dlouhodobé duševní onemocnění, věk nad 18 let, souhlas psychiatra, kterého klient pravidelně navštěvuje, dodržování medikace a pobírání invalidního důchodu. V případě práce barmana nebo výrobce toustů je samozřejmostí platný zdravotní průkaz. Zájemci o práci se registrují do kontaktního deníku v rámci kontaktního dne, který se koná jednou týdně, v současné době ve středu od 13:00 do 16:00.

Práce probíhá na základě uzavření dohody o pracovní činnosti, za klienta je odváděno sociální a zdravotní pojištění a pracovník dostává odměnu ve výši 35 Kč/hodina.²²

²² Statistika klientů, kteří se do programu v minulých letech zapojili, je uvedena v příloze.

Galerie Vážka

Galerie Vážka je programem, který je založen na stejném principu jako Tréninková resocializační kavárna a slouží také stejným cílům: pomoci klientovi s duševním onemocněním k pracovní a sociální rehabilitaci.

Galerie Vážka je obchod s dárkovým zbožím, v němž se klient v roli prodavače učí balení dárků, práci s pokladnou, ale především komunikaci se zákazníky. Současně si osvojuje základní pracovní návyky a pracovní režim. Stejně jako Dendrit kafe slouží i tento program rovněž k zmírňování předsudků, které se na problematiku duševního onemocnění v naší společnosti dosud váží. Krom pracovního místa prodavače nabízí Galerie také místo úklidového pracovníka.

Obchod je otevřen každý všední den od 10:00 do 18:00 a prodavači se v něm střídají po 2,5 hodinových směnách. Od 9:00 do 10:00 probíhá úklid obchodu. I zde je klientům po celou směnu k dispozici sociální pracovník, který je od prostoru obchodu oddělen částečně prosklenou rohovou stěnou. Každý měsíc se navíc koná týmové setkání sociálních pracovníků a pracovníků obchodu, v němž se hodnotí plnění stanovených rehabilitačních plánů.

Podmínkou účasti v programu je plnoletost, absolvování některého z tříměsíčních pobytových stacionářů (například na Klinice ESET, v Denním sanatoriu Ondřejov nebo v Denním sanatoriu Fokus), souhlas ošetřujícího psychiatra, dodržování medikace a absolvování čtrnáctidenního tréninku před podpisem dohody o pracovní činnosti.

Sortimentem Galerie jsou drobné umělecké předměty, které pocházejí z výtvarných a chráněných dílen pro handicapované osoby, ale i od ostatních občanů, kteří mají zájem prezentovat své originální výrobky. Obchod tak dává prostor začínajícím umělcům. Dalším zbožím jsou dárkově balené čaje, káva a víno.

Podle slov jedné ze sociálních pracovník, které mají obchod na starosti, je Galerie dosud navštěvována jen velmi málo. Zboží je přitom velice hezké a levné. Krom ceny materiálu se připočítává jen nízká marže. Důvodem je pravděpodobně zatím jenom krátká doba existence Galerie,

nepříliš výrazná propagace a poloha obchodu, je totiž schován v útrobách panelového sídliště.

Klienty je však jejich účast na prodejní činnosti hodnocena velmi kladně a o to jde především.

Tréninkové chráněné bydlení

Chráněné bydlení je způsobem sociální rehabilitace, která napomáhá klientům s dlouhodobým duševním onemocněním naučit se sociálním dovednostem, které jsou potřeba k samostatnému bydlení. Klienti se s pomocí socioterapeutky (a v některých letech též sestry pro domácí péči), která do bytu pravidelně dochází, učí obstarat domácnost, uvařit si, nakoupit, hospodařit s penězi a jednat s úřady. Proto je také při vstupu do programu ve spolupráci klienta a socioterapeutky sepsán individuální plán cílů rehabilitace.

Klientovi i personálu je k dispozici psychiatr a pravidelně se koná také setkání pracovníků programu a klienta s rodinou. Koncem roku 2000 navíc vznikla podpůrná skupina pro klienty z pražských chráněných bytů, kde se scházejí zástupci organizací poskytujících službu chráněného bydlení pro lidi s duševním onemocněním a jejich klientů.

Pro úspěch programu je důležité, aby se klient současně zapojil také do dalších aktivit sdružení, které mu pomohou rovněž v sociální a pracovní rehabilitaci (například přechodné zaměstnávání).

Rehabilitační pobyt je omezen na dobu jednoho roku, ale na žádost klienta je možné jej o půl roku prodloužit. Na pobyt v chráněném bytě si klient finančně přispívá. Z těchto důvodů je proto nutné, aby byl klient dostatečně finančně zajištěn (například invalidním důchodem) a aby se měl po skončení pobytu kam vrátit. Dalšími předpoklady využití programu jsou plnoletost, stabilizovaný zdravotní stav a stav bez zneužívání návykových látek. Od roku 2000 je zavedena tzv. osobní karta klienta, která je důležitá zejména při přechodu klienta do jiného typu chráněného bydlení.

Občanské sdružení ESET-HELP provozuje program chráněného bydlení od roku 1999, kdy byl otevřen první třípokojevý tréninkový chráněný byt pro muže. Od roku 2001 je provozován druhý třípokojevý chráněný byt, který je určen pro ženy. Oba byty se nacházejí v panelových domech na Jižním Městě²³, každý je určen pro 3 lidi, přičemž kuchyň a příslušenství jsou společné. Byty jsou dostatečně zařízené, ale nastěhování vlastních věcí klienta je možné.

Klienti se po skončení programu většinou vrací do původního bytu (například k rodičům), stěhují se do vlastního bytu nebo pokračují v programu chráněného bydlení v bytě jiné organizace.²⁴ Vzhledem k omezené kapacitě programu bohužel není možné vyslyšet žádost všech klientů, kteří o něj projeví zájem.

Domácí péče

Program Domácí péče probíhal do roku 2003, v jehož druhé půli fungoval z ekonomických důvodů již pouze ve formě pohotovostní služby. Projekt byl postupně realizován ve spolupráci s dalšími organizacemi- například s Psychiatrickou léčebnou Bohnice, s krizovým centrem RIAPS nebo s mobilním krizovým týmem denního stacionáře Ondřejov. V letech 2001 až 2003 byl zajišťován spolu s Agenturou domácí péče VICTORY.

Cílem projektu bylo poskytnout péči klientům, jejichž psychický stav se zhoršil během hospitalizace či po propuštění z léčebny. Domácí péče měla charakter dlouhodobé individuální rehabilitace nebo naopak krizové intervence. Domácí péče napomáhala zlepšení soběstačnosti a duševního stavu nemocného a předcházela tak možné hospitalizaci.

Resocializační pobyt pro klienty s psychózou

Každoročně koncem června bývá pořádán čtyřdenní resocializační pobyt pro duševně nemocné klienty, který se koná v přírodním prostředí nedaleko obce Lesná v okrese Tachov. Pobyt má přispět ke zvýšení sociálních

²³ Adresy bytů jsou uvedeny v příloze.

²⁴ Počet klientů, kteří v minulosti využili projekt chráněného bydlení o.s. ESET-HELP, je uveden v příloze.

dovedností, samostatnosti a schopnosti klientů soužití v kolektivu. V tomto smyslu bývá hodnocen jako velmi úspěšný.

Klienti jsou ubytováni ve stanech nebo tee-pee, což podporuje rozvoj dovedností, které jsou potřebné k postarání se o sebe. Programem pobytu je skupinová psychoterapie, arteterapie a nácvik sociálních dovedností v přírodních podmínkách, pěší turistika a společné večery u ohně.

Pobytu se v letech 1999-2003 zúčastnilo každoročně deset klientů, pouze v roce 2004 šest. Všichni trpěli chronickým psychotickým onemocněním. Ani v tomto programu není bohužel možné uspokojit žádost všech zájemců o pobyt. Klienty doprovází psychiatr, zdravotní sestra a sociální pracovnice.

Právní a sociální poradna

"Právní a sociální poradna poskytují bezplatné anonymní poradenství klientům s psychiatrickým onemocněním." (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2004, s. 17). Duševně nemocní lidé totiž často postrádají jakoukoli právní orientaci a komerční systém právního poradenství je pro ně často finančně nedostupný.

Poradny nejprve fungovaly jako jeden celek ve stejnou dobu, od roku 2000 však byly z důvodu velkého zájmu o sociální problematiku časově i prostorově odděleny- právní poradna zůstala v původních prostorách poskytnutých Klinikou ESET, sociální poradna se přestěhovala do budovy o.s. ESET-HELP, kde setrvala až do konce roku 2004. Tehdy se přemístila zpět do prostor Kliniky ESET. Každá z poraden je v provozu po třech hodinách jednou za 14 dní. Od roku 2000 byl zaveden systém telefonického objednávání, který organizaci projektu výrazně zlepšil.

Právník poskytuje pouze osobní konzultace a kromě informací pomáhá například rovněž se sepsáním žádosti, odvolání či žaloby. Nikdy však klienta nezastupuje u soudu. Doba konzultací vychází z individuální potřeby klienta, v průměru však obnáší kolem 30 minut. Nejčastějšími tématy právní poradny jsou rozvod, otázky spojené s bytem, problematika dluhů, zaměstnání, výživné a pod.

Sociální pracovnice poskytuje osobní i telefonické konzultace a v případě potřeby doprovází klienta také na různá jednání (např. na úřad či k soudu) nebo pomáhá se sepisováním různých žádostí a vyplňováním formulářů. Nejčastějšími tématy sociální poradny jsou otázky spojené se získáním invalidního důchodu a možností práce při invalidním důchodu, s nedostatkem financí, problémy s bytem, rodinou či pracovní neschopností.

Většinu klientů poraden tvoří ženy (přibližně 2/3) a jejich průměrný věk činí přibližně 38 let.²⁵

Poradny jsou výhodou i pro ostatní programy sdružení a většina klientů se rekrutuje právě z řad těch, kteří využívají rovněž dalších služeb o.s. ESET-HELP nebo Kliniky ESET.

Edukační kurz pro rodinné příslušníky psychiatrických pacientů

Cílem tohoto programu je zkvalitnění komplexní péče o lidi s duševním onemocněním a vztahů v rámci jejich rodin, poskytnutí teoretických i praktických poznatků o problematice duševního onemocnění a vzájemná podpora a výměna informací či zkušeností mezi rodiči a příbuznými duševně nemocných osob.

Kurz je koncipován jako cyklus teoretických seminářů spojených s diskusí a nácvikem komunikačních dovedností. Účastníkům je navíc poskytováno poradenství ohledně odborné literatury a kontaktů na další odborníky. Kurz je veden sociální pracovnicí, ale přizváni bývají také hosté-odborníci na danou problematiku.

Na základní cyklus navazují volnější podpůrná setkání, tzv. svépomocná skupina, která se schází jednou za měsíc a je zaměřena na podporu svépomoci a vlastní iniciativy rodinných příslušníků.

Každého z cyklů se obvykle účastní přibližně 8 osob.²⁶

²⁵ Statistika klientů, kteří využívají služeb právní a sociální poradny, je uvedena v příloze.

²⁶ Počty zúčastněných klientů v letech 1999-2004 jsou uvedeny v příloze.

4.2.4b Systém pomoci osobám trpícím závislostí

Projekty primární, sekundární a terciální protidrogové prevence začalo sdružení realizovat od roku 1997 na popud představitelů Městské části Praha 11.

Stanice prvního kontaktu- Buňka

Stanice prvního kontaktu je nízkoprahovým zařízením pro uživatele nealkoholových drog. Buňka nabízí klientům výměnný program injekčních stříkaček, servis dalšího zdravotnického materiálu, potravinový a vitaminový servis, sociálně-právní poradenství a motivační program. Celý program je postaven na principu tzv. harm reduction, což znamená minimalizaci zdravotních a sociálních rizik spojených s užíváním drog. Stanice prvního kontaktu poskytuje klientům také základní zdravotní ošetření a v případě zájmu zprostředkovává kontakt na další odborníky, kteří se specializují na problematiku závislostí (například DROP-IN nebo Konzultační centrum pro závislé), a doporučuje klienty na testy infekčních onemocnění (HIV, hepatitis).

Krom těchto činností se Stanice snaží navazovat kontakt s rizikovými skupinami dětí a mládeže a současně mapovat drogovou scénu v regionu. Ze statistických údajů je patrný neustálý a prudký nárůst počtu klientů a kusů vyměněného injekčního materiálu: například v roce 1999 bylo vyměněno (1:1) 108 kusů stříkaček a v roce 2004 jich bylo již 37348.²⁷ Důvodem však může být krom jiného také rostoucí informovanost drogově závislých o existenci Buňky.

Velmi důležitým prvkem programu je vytváření důvěry mezi klientem a odbornou institucí. Právě s tímto bodem souvisí vzhled Stanice prvního kontaktu- Buňky, který má evokovat jakési doupe. Jde o pomalovanou boudu, kde nejsou okna, vodovod ani elektřina, která stojí nedaleko stanice metra Opatov. Podle R.BABICKÉ, pracovnice Stanice, klienti často neberou

²⁷ Statistické údaje o Stanici prvního kontaktu a Konzultačním centru pro závislé jsou uvedeny v příloze.

Buňku jako instituci, ale jako místo, kde si mohou sednout a popovídat a kde je nikdo k ničemu nenutí (JELÍNEK, J.: "Když chce klient vyměnit stříkačku, je to dobré". *Mladá fronta* (12.8.2000): s.1).

V roce 2002 se rozšířily otevírací dny Buňky z tří dnů na pět a v současné době je v provozu každý všední den od 17:00 do 20:00.

Konzultační centrum pro závislé

Konzultační centrum pro závislé navazuje na Stanici prvního kontaktu poskytováním odborného psychologického a sociálního poradenství, které je poskytováno nejen samotným uživatelům návykových látek, ale také jejich blízkému okolí (rodina, partneři, pedagogové).

Závislým klientům nabízí Konzultační centrum sociální pomoc, asistenci a poradenství, jež mají pomoci ke stabilizaci sociálně právní situace jedince. Neméně důležitý je pak motivační program, v němž se klient dozví důležité informace o možnostech léčby, získá kontakty na odborníky a jsou mu poskytnuty individuální konzultace s psychologem nebo sociální pracovníci. Cílem programu je získání a udržení motivace k abstinenci.

Blízkým osobám drogově závislých jedinců pomáhá Konzultační centrum formou individuálního poradenství a podpory. Od druhé poloviny roku 2001 v této oblasti fungují také rodičovské skupiny.

Krom těchto aktivit pořádá zařízení jednorázové přednáškové akce pro školy, čímž přispívá k protidrogové prevenci.

4.2.4c Další služby sdružení

Anonymní psychologická poradna a psychologická poradna po internetu

Anonymní a bezplatná psychologická poradna je nízkoprahovým zařízením, které slouží k prvnímu kontaktu s občany, kteří mají obavu vstoupit do

psychiatrických institucí nebo hledají způsob, jak řešit svůj problém. Poradna tedy slouží především jako prostředník mezi občanem a poskytovatelem psychosociálních služeb, přičemž je schopna poskytnout jednorázovou krizovou intervenci. Poradnu vede klinický psycholog, který sídlí v prostorách Kliniky ESET.

Internetová psychologická poradna, která vznikla ve druhé polovině roku 1999, funguje obdobně jako anonymní psychologická poradna. Komunikace však probíhá prostřednictvím elektronické pošty, což mnohdy napomáhá větší otevřenosti pisatele. Kontakty prostřednictvím internetové poradny celkově převažují.²⁸

Tématicky jde zejména o problémy vztahové, komunikační a psychosomatické. Stále častěji se objevuje problém závislostí, s nímž se na poradnu obracejí nejen samotní závislí lidé, ale také jejich příbuzní a přátelé.

Poradna pro seniory

Program Poradna pro seniory vznikl v roce 1999 ve spolupráci s Centrem sociálních služeb na Jižním Městě a ve výročních zprávách je uváděn až do roku 2001. Jeho cílem bylo poskytnutí konzultací seniorům, kteří trpí psychickými obtížemi kombinovanými s problémy stárnutí a nedokáží proto žít spokojeně mezi druhými lidmi a zúčastňovat se programů, které pro ně Centrum sociálních služeb připravuje.

Poradna měla formu individuální podpůrné psychoterapie, kterou poskytovala klinická psycholožka, v roce 2001 navíc doprovázená psychoterapeutickou sestrou. Psycholožka přitom spolupracovala s Centrem sociálních služeb a společně s jeho vedoucí sociální pracovnící navrhovala další postupy.

Nejčastějšími tématy poradny byly "úzkost a strach ze smrti, pocity životní rezignace, ztráta smyslu života, hypochondrické i reálné stesky na zdravotní stav, smutek nad ztrátou životního partnera, stížnosti na nedostatek financí apod." (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2000). Klienti získali možnost

²⁸ Počty klientů, využívajících služeb obou poraden, jsou uvedeny v příloze.

zaujmout k problémům stanovisko a rovněž bylo dosaženo jejich vyšší sociální angažovanosti.²⁹

Psychologické poradenství v onkologii

Koncem roku 1999 proběhl seminář pro rodinné příslušníky a přátele onkologických pacientů. Jeho cílem bylo informovat je o onkologické problematice, ale rovněž poskytnout jim podporu a prostor pro vzájemnou výměnu zkušeností. Účastníci obdrželi také tištěné materiály. Seminář absolvovalo 12 lidí.

Klub pro neurotické pacienty

Klub pro neurotické pacienty vznikl v říjnu roku 2000 pro neurotické pacienty, kteří jsou v psychiatrické péči. Konal se jednou týdně v prostorách Kliniky ESET a zabezpečovaly jej dvě psychiatrické sestry. Měsíční příspěvek na Klub činil 250 Kč. Zúčastnilo se jej 7 klientů, s převahou mužů (5:2), a věkový průměr klientů činil 40 let.

V náplni Klubu převažoval na přání klientů pasivní odpočinek, v podobě poslechu hudby či relaxace, nad strukturovaným programem aktivit společného využití volného času.

V pozdějších materiálech již není o tomto programu zmínka.

Klub pro dívky s poruchami příjmu potravy

Klub pro dívky s poruchami příjmu potravy vznikl v září roku 1999 a z důvodu nezískání další finanční podpory byl ukončen rokem 2004. Byl určen pro dívky, které trpí některou z poruch příjmu potravy, jako podpůrná terapie doplňující psychiatrickou péči. Léčebný program Klubu byl užitečný i z toho důvodu, že poskytoval péči dívkám, které nemohly být kvůli nedostatku lůžek hospitalizovány. Ambulantní péče psychiatra byla

²⁹ Počet seniorů, jimž byla konzultace poskytována, je uveden v příloze.

spolu s motivací a úspěšným absolvováním přijímacího pohovoru podmínkou vstupu do Klubu. Důraz byl kladen také na pravidelnou docházku.

Program probíhal jednou týdně. Činnost Klubu se skládala z tématických skupin, arteterapie, nácviku relaxace a technik zvládnání stresu a technik kognitivně-behaviorální terapie, které se zaměřily na stanovení a dodržování jídelního režimu. Výroční zpráva z roku 1999 uvádí rovněž návštěvy hostů na téma modelingu a péče o tělo a společnou návštěvu restaurace s nácvikem stolování a dalších jídelních návyků. Dívky si povinně vedly jídelní deník.

Důležitým aspektem programu byla možnost vzájemného setkávání dívek se stejnými obtížemi, což velmi oceňovaly. Rovněž nácvik relaxačních technik je při daném onemocnění velmi důležitý, protože pro postižené dívky bývá velmi obtížné uvolnit se.

Klub navštěvovalo v každém roce v průměru přibližně deset dívek, z nichž většina trpěla mentální bulimií. Jejich věk se pohyboval od 16 do 30 let.³⁰

Vzdělávání

Krom Edukačního kurzu pro rodinné příslušníky psychiatrických pacientů pořádá sdružení, ve spolupráci s Psychoterapeutickou a psychosomatickou klinikou ESET, semináře, které jsou určeny jak odborné, tak laické veřejnosti. Jejich lektory jsou odborníci z oboru psychiatrie, klinické psychologie a psychoterapie. Některé semináře jsou tématicky propojeny s projekty regionálního systému duševního zdraví na Jižním Městě. Semináře jsou placené.³¹

4.2.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA O.S. ESET-HELP A JEHO PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

4.2.5a Organizační struktura o.s. ESET-HELP

³⁰ Statistika zúčastněných klientek je uvedena v příloze.

³¹ Seznam seminářů, které zde proběhly od roku 1999, je uveden v příloze.

Občanské sdružení ESET-HELP lze z hlediska organizační struktury rozdělit na tyto části:

- Nejvyšším orgánem sdružení je *valná hromada*, která je složena z členů sdružení a jež se schází alespoň jednou za kalendářní pololetí a z tohoto jednání pořizuje zápis. Do její kompetence náleží například schvalování různých organizačních změn, navržených představenstvem či volba členů představenstva a kontrolora.³²
- Výkonným orgánem sdružení je tříčlenné představenstvo, které se skládá z předsedy představenstva, jímž je od počátku existence sdružení MUDr. ONDŘEJ PĚČ, a ze dvou statutárních zástupců. Představenstvo je každoročně voleno valnou hromadou a samo si pak ze svého středu volí předsedu, který svolává a řídí jeho jednání. Představenstvo zasedá nejméně dvakrát ročně a z tohoto zasedání pořizuje zápis.³³
- Samostatnou funkcí je funkce výkonného ředitele, která byla zavedena od roku 2004 kvůli stoupajícím nárokům na organizaci řízení sdružení.
- Jednotlivé projekty jsou pak řízeny vedoucími projektů, kteří mají v některých případech další spolupracovníky. Pro přehlednost uvádím přehled současných projektů sdružení (podle VÝROČNÍ ZPRÁVY 2004):
 - Regionální systém péče na Praze 11
 - Přechnodné zaměstnávání a Centrum denních aktivit
 - Podporované zaměstnávání
 - Tréninková resocializační kavárna
 - Tréninkové chráněné bydlení
 - Právní a sociální poradna
 - Anonymní psychologická poradna
 - Vzdělávací semináře
 - Podpůrná skupina pro příbuzné
 - Konzultační centrum pro závislé

³² Přehled kompetencí valné hromady je uveden ve stanovách sdružení, které jsou součástí přílohy.

³³ Přehled kompetencí představenstva sdružení je uveden ve stanovách sdružení, které jsou součástí přílohy.

- Stanice prvního kontaktu

Nejnovějším programem je Tréninkový obchod (Galerie Vážka)³⁴.

- Zvláštní skupinou, která se určitým způsobem podílí na rozhodovacích procesech sdružení, je *Rada klientů*, která vznikla v roce 2004 podle nizozemského modelu tzv. klientské samosprávy organizace VINDICTA. Tento model je založen na tom, že se klienti aktivně účastní vymýšlení a přípravy programů. Rada klientů tak podporuje jejich zájmy a samostatnost. Rada klientů si sama volí předsedu, který jedná s vedením sdružení.
- Kontrolor je volen členy sdružení. Náplní jeho práce je průběžná kontrola hospodaření sdružení včetně vyjádření k výroční zprávě.
- Sdružení zaměstnává rovněž organizační a administrativní pracovníky.

Občanské sdružení ESET-HELP vydává každoročně výroční zprávu, od roku 1999 v elektronické podobě. Jednotlivé části jsou sestavovány vedoucími každého z projektů, úvodní slovo patří předsedovi představenstva.

Sdružení disponuje počítačovým vybavením, dle vyjádření pracovníků však jde o počítače starší výroby, které se příliš nehodí pro moderní software. V říjnu 2005 ale Centrum denních aktivit získalo na základě projektu "Sami sobě" již zmíněný finanční dar z fondu společnosti T-MOBILE, který je určen mimo jiné na nákup nového počítače s příslušenstvím a jeho připojení k internetu.³⁵

4.2.5b Personální zajištění o.s. ESET-HELP

Většinu pracovníků, kteří realizují jednotlivé programy sdružení, v o.s. ESET-HELP tvoří ženy. Tento fakt hodnotí P.ŘEZÁČ (2003) jako určitou nevýhodu, protože klientům, vzhledem k jejich osobnímu rozvoji, schází "mužský vzor". S některými problémy se navíc klienti snáze svěří muži nežli ženě.

³⁴ Tento program funguje od roku 2006; viz kapitola 4.2.4a: Galerie Vážka

³⁵ Viz také část 4.2.4a: Centrum denních aktivit- Klub HEKROVKA

Pracovnice zde mají status socioterapeutek, který vystihuje práci zaměřenou na (re)integraci klientů do majoritní společnosti. Cílem jejich působení je především rozvinutí vlastní sebedůvěry klienta a motivace k samostatnému řešení problémů. Každý problém je rozdělen do několika dílčích kroků (úkolů), přičemž dosahování dílčích úspěchů při jejich plnění motivuje klienta k plnění dalších úkolů. Zaměstnanci si mezi sebou tykají, v komunikaci s klienty však používají vykání (P.ŘEZÁČ, 2003).

Všichni zaměstnanci, kteří pracují s klienty, mají odborné vzdělání, nejčastěji jde o vysokoškolsky vzdělané sociální pracovníce nebo diplomované specialisty. Předseda představenstva a jeden ze zakladatelů sdružení, MUDr. ONDŘEJ PĚČ, vystudoval lékařskou fakultu, obor psychiatrie. V psychoterapii se orientuje na dynamické směry se zaměřením na problematiku psychóz a těžších poruch. V oblasti rehabilitace psychóz absolvoval výcvik v kognitivní terapii schizofrenních onemocnění na psychiatrické klinice v Bernu u dr. RODERA.

Krom placených pracovníků se na činnostech sdružení mohou podílet také praktikanti, stážisti nebo dobrovolníci. Praktikanty (příkladem je P.ŘEZÁČ) jsou obvykle studenti škol se sociálním zaměřením a doba jejich praxe ve sdružení trvá minimálně jeden měsíc. V tomto směru se často uplatňuje například spolupráce sdružení s Pražskou vysokou školou psychosociálních studií, jejíž studenti v minulosti vedli například počítačové nebo jazykové kurzy v rámci Centra denních aktivit. Praktikant nedostává žádný plat, ani za praxi neplatí.

Stáže jsou naproti tomu určeny zejména pro pracovníky jiných organizací, kteří chtějí poznat, jak funguje o.s. ESET-HELP. Délka jejich trvání se pohybuje od jednoho do čtyř týdnů a je placená- v současné době jde o částku 500 Kč/týden. Je tomu tak proto, že za tak krátkou dobu se pracovník nezpracuje a není pro sdružení přínosem, naopak vyžaduje, aby se mu jiný pracovník věnoval.

Dobrovolníci jsou ve sdružení rovněž vítáni. Vzhledem k charakteru programů je však potřeba, aby měli určité znalosti a zdrželi se pokud možno co nejdelší dobu. Uplatňují se pak například při vedení kurzů

Centra denních aktivit, ale i v jiných činnostech- třeba v odborném vedení právní poradny, jak je patrné například z Výroční zprávy 2001.

4.2.6 FINANCOVÁNÍ O.S. ESET-HELP

Občanské sdružení ESET-HELP je, jak vyplývá z jeho právního statutu, neziskovou organizací a jako takové je plně závislé na grantové politice státu, resp. regionu, na sponzorských darech a dotacích tuzemských nadací, mezinárodních organizací či Evropské Unie a příjmech z vlastní činnosti. O granty žádá na základě projektů, jejichž vypracování spadá pod kompetenci vedoucích jednotlivých programů.³⁶

Většina příjmů sdružení pochází od státu (např. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky) a samosprávy (MČ Praha 11, Hlavní město Praha). Například v roce 2004 poskytly stát a samospráva celkem 81% celkových příjmů sdružení.

Příjmy od tuzemských či zahraničních nadací tvoří nevelkou položku. Příkladem je Nadace Bona, která v roce 2004 poskytla dotaci na program Chráněného bydlení.

Ze zahraničních dotací lze jmenovat finance z fondu SWIF programu PHARE Evropské unie nebo nizozemský grant MATRA, který sdružení finančně i odborně podporoval v prvních letech jeho činnosti.

Sponzorské dary dosud tvoří jen velmi malou část příjmů sdružení. Aktuálním příkladem tohoto příjmu je již zmíněný finanční dar z fondu společnosti T-mobile, který v roce 2005 získal projekt Centra denních aktivit "Sami sobě".

Příjmy z vlastní činnosti tvořily v roce 2004 19% celkových příjmů sdružení. Šlo o příjmy z programů Přechodné zaměstnávání a Centrum denních aktivit, Tréninkové chráněné bydlení, Tréninková resocializační

³⁶ viz kapitola 4.2.5a

kavárna, Podporované zaměstnávání, Resocializační pobyt, Stanice prvního kontaktu a Vzdělávání (kurzy). Nepatrnou část vlastních příjmů sdružení činí úroky z vkladů.

V. ZÁVĚR

Na základě informací, které jsem o občanském sdružení ESET-HELP shromáždila, se nyní pokusím zasadit je do obecnějšího rámce neziskového sektoru České republiky, který byl popsán pro léta 1997-1998 a 2004 (viz kapitola II), a do obecných souvislostí vzniku neziskových organizací a jejich role ve společnosti (viz kapitola III).

Občanské sdružení ESET-HELP poskytuje služby sociální a pracovní rehabilitace, resocializace a poradenství, které jsou zaměřeny zejména na osoby s duševním onemocněním, na osoby závislé na návykových látkách či hráčství a na jejich bezprostřední okolí. V rámci regionu je klíčovým poskytovatelem služeb primární, sekundární a terciální protidrogové prevence.

Z hlediska členění sociálních služeb, které uvádí K.KODADOVÁ (rok neuveden) lze o.s. ESET-HELP zařadit mezi organizace, které poskytují **služby sociální péče, služby sociální prevence, sociálního poradenství a sociální rehabilitace.**

Ve spolupráci se samosprávou Prahy 11, kde sdružení sídlí, a dalšími organizacemi se sdružení podílí na budování regionální sítě sociálních služeb. Cílem této snahy je vytvoření kvalitní a komplexní nabídky služeb z oblasti péče o duševní zdraví, které budou plně odpovídat potřebám klientů a pomohou jim tak k získání psychické a sociální stability a překonání nepříznivého stavu. V oblasti protidrogové prevence pak tyto služby slouží rovněž k ochraně společnosti před nepříznivými důsledky závislostí.

Z hlediska rolí, které sdružení ve společnosti hraje (L.SALAMON v podání P.FRIČE a M.BÚTORY in POTŮČEK, M. A KOL., 2005), lze tedy sdružení přisoudit zejména **servisní funkci**, neboť poskytuje služby, které jsou pro

společnost velmi cenné, ale současně velmi nákladné. Současně je však v činnosti sdružení možné spatřovat také **funkci inovační**, protože je nuceno neustále reagovat na aktuální situaci v dané oblasti a hledat nejefektivnější řešení.

Občanské sdružení ESET-HELP vzniklo z iniciativy pracovníků Psychoterapeutické a psychosomatické kliniky ESET, kteří cítili potřebu doplnit existující sociální péči o služby sociální rehabilitace, resocializace a poradenství, které se soustředí na určitou skupinu obyvatelstva. Důvodem vzniku sdružení byl tedy nedostatek služeb v určité oblasti, které neposkytoval trh ani stát.

Z hlediska teorií vzniku neziskových organizací (L.SALAMON a H.ANHEIER v podání P. FRIČE in FRIČ, P., GOULLI, R., 2001) lze proto občanské sdružení ESET-HELP zařadit pod **teorii heterogenity, teorii sociálního státu** či **teorii vzájemné závislosti**, kterou naznačuje úzká spolupráce sdružení se samosprávou. Stát v rámci decentralizace předává část svých povinností samosprávě, která využívá k jejich plnění také nestátní neziskové organizace.

Občanské sdružení ESET-HELP je neziskovou organizací, kterou je možné zařadit mezi tzv. **nové neziskové organizace** (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001), zejména kvůli cílové skupině závislých osob, jejichž počet se neustále zvyšuje.

Sdružení vyhovuje všem bodům strukturálně operacionální definice neziskové organizace podle L.M.SALAMONA (např. FRIČ, P., GOULLI, R., 2001), protože jde o organizovaný útvar soukromého sektoru, který má neziskový a samosprávný charakter a využívá rovněž dobrovolné práce.

Občanské sdružení ESET-HELP je organizací **servisní veřejně prospěšnou** (FRIČ, P., GOULLI, R., 2001).

Na regionální úrovni je sdružení v partnerském vztahu k místní samosprávě a doplňuje její služby. Současně spolupracuje s mnoha dalšími organizacemi, které poskytují sociální služby, a dále je členem několika zastřešujících oborových organizací a ICN.

Z hlediska vnitřní organizace sdružení lze konstatovat, že zčásti odpovídá a zčásti neodpovídá obecné charakteristice českých neziskových organizací, která vyplynula z výzkumu Civil Society Index, jenž proběhl v roce 2004 (VAJDOVÁ, T., 2005). Tomuto popisu se vymyká vysokou kvalifikovaností pracovníků a pravidelným vydáváním výročních zpráv, odpovídá mu naopak neustálým nedostatkem finančních prostředků, nízkým procentem finančních prostředků získaných od podnikatelských subjektů a existencí webových stránek.

VI. LITERATURA A PRAMENY

6.1 LITERATURA

- ANHEIER, H.K.: *Foundations in Europe: a comparative perspective*. Civil Society Working Paper 18. London: Centre for Civil Society, 2002. www.lse.ac.uk/collections/ccs/publications
- ANHEIER, H.K.: *The third sector in Europe: Five theses*. Civil Society Working Paper 12. London: Centre for Civil Society, 2002. www.lse.ac.uk/collections/ccs/publications
- BERGEROVÁ, M., DOHNALOVÁ, M., KAČÍREK, M., MÜLLER, K., PAJAS, P.J., ČEPELKA, O.: *Průvodce neziskovým sektorem Evropské unie*. 1. vydání. Liberec: Občanské sdružení Omega, 2003. ISBN 80-902376-3-0.
- DISMAN, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum-nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998. ISBN 80-7184-141-2.
- DOHNALOVÁ, M., MALINA, J., MÜLLER, K.: *Občanská společnost: Minulost-současnost-budoucnost*. Brno: Nadace Universitas Masarykiana, 2003. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2003. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Brno: Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, 2003. *Panoráma biologické a sociokulturní antropologie*, svazek 17. ISBN 80-7204-278-5 (Akademické nakladatelství CERM). ISBN 80-210-3180-8 (Masarykova univerzita v Brně). ISBN 80-86258-48-3 (NAUMA).
- FRIČ, P., GOULLI, R.: *Neziskový sektor v České republice. Výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-04-1.
- FRIČ, P., BÚTORA, M.: "Role občanského sektoru ve veřejné politice". In POTŮČEK, M. A KOL.: *Veřejná politika*. Upravené, doplněné a aktualizované vydání v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. Ediční řada Studijní texty, 35. svazek. ISBN 80-86429-50-4.
- FRIČ, P.: *Význam dobrovolnictví v moderní společnosti*. 2002. Článek na stránkách www.dobrovolnik.cz/nazory
- GIDDENS, A.: *Důsledky modernity*. Z anglického originálu *The Consequences of Modernity* (první vydání v Polity Press, Cambridge 1990, reprint 1996) přeložil Karel Müller. 1.

- vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. Ediční řada POST (Postmoderní sociologické teorie), 3. svazek. ISBN 80-85850-62-1.
- GIDDENS, A.: *Sociologie*. Z anglického originálu *Sociology* přeložil Jan Jařab. 1. vydání-dotisk. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.
- HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- KODADOVA, K.: *Postavení NNO v systému sociálních a zdravotnických služeb*. Rok neuveden. Článek na stránkách www.nosz.cz/cze/publikace
- KOLEKTIV AUTORŮ: *Dějiny země Koruny české II. Od nástupu osvícenství po naši dobu*. 8. vydání. Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček-Paseka, 2002. ISBN 80-7185-504-9.
- KOLEKTIV AUTORŮ: *Slovník cizích slov. Slova známá & neznámá*. 1. vydání. Praha: Encyklopedický dům, 1993, 1994. ISBN 80-901647-0-6.
- LENDEROVÁ, M.: *K hříchu i k modlitbě. Žena v minulém století*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 1999. Edice Kolumbus, svazek 142. ISBN 80-204-0737-5.
- MÜLLER, K., jr.: *Češi a občanská společnost. Pojem, problémy, východiska*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství TRITON, 2003. Edice Filosofická setkávání, svazek 2. ISBN 80-7254-387-3.
- PINC, Z., PRUDKÝ, L., RUPNIK, J., SOKOL, J.: *Občanský sektor, studie a souvislosti*. Praha: Univerzita Karlova- Fakulta humanitních studií v Moravské expedici, 2002. Sborník textů. ISBN 80-86511-07-3.
- POTŮČEK, M.: *Nejen trh. Role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Ediční řada Studie, svazek 13. ISBN 80-85850-26-5.
- RHEINHEIMER, M.: *Chudáci, žebráci a vaganti. Lidé na okraji společnosti*. 1. vydání. Praha, Vyšehrad, 2003. Edice Kulturní historie. ISBN 80-7021-579-8.
- ŘEZÁČ, P.: *Komplexní evaluace zařízení*. Seminární práce k předmětu Praxe a supervize I. Rukopis (2003). Masarykova Univerzita v Brně.
- SCHWARZ, P., PURTSCHERT, R., GIROUD, CH., SCHAUER, R.: *Das Freiburger Management-Modell für Nonprofit-Organisationen*. Bern-Stuttgart-Viedeň, 2002.

- THOMPSON, K.: *Klíčové citace v sociologii. Hlavní myslitelé, pojmy a témata*. Z anglického originálu *Key Quotations in Sociology* (Londýn: Routledge, 1996) přeložil Jiří Ogrocký. 1. vydání. Brno: BARRISTER & PRINCIPAL, 2001. ISBN 80-85947-68-4.
- VAJDOVÁ, T.: *Česká občanská společnost 2004: po patnácti letech rozvoje. Zpráva z projektu CIVICUS Civil Society Index pro Českou republiku*. 1. vydání. Brno: Pro Nadaci rozvoje občanské společnosti a Fakultu humanitních studií Univerzity Karlovy vydalo Akademické nakladatelství CERM, 2005. ISBN 80-7204-379-X.

6.2 PRAMENY

Noviny a časopisy

- AUTOR NEUVEDEN: "Klub pomáhá nemocným". *Večerník PRAHA* (29.5.2001): s.4.
- JELÍNEK, J.: "Když chce klient vyměnit stříkačku, je to dobré". *Mladá fronta* (12.8.2000): s.1.
- KOVÁŘ, P.: "Chci zpátky!". *Reflex* (1.6.2000).
- PĚČ, O.: "Pražský ESET-HELP slaví 10.výročí". *Grantis* 12 (2005): příloha s. IV.
- PETRÁŠOVÁ, L.: "V nové kavárně se budou lidé léčit prací". *Mladá fronta DNES* (10.3.2003).

Oficiální materiály MČ Praha 11

- KLÍČ, *ZPRAVODAJ PRAHY 11*. Ročník 1995-2006.
- PROCHÁZKA, F., DUDOVÁ, I. A KOL.: *Průvodce městskou částí Praha 11*. Praha: Městská část Praha 11, 2005.

Oficiální materiály o.s. ESET-HELP

- CENTRUM DENNÍCH AKTIVIT (leták o.s. ESET-HELP)
- GALERIE VÁŽKA (leták o.s. ESET-HELP)

CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ (leták o.s. ESET-HELP)
PODPOROVANÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ (leták o.s. ESET-HELP)
PŘECHODNÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ (leták o.s. ESET-HELP)
STANICE PRVNÍHO KONTAKTU (leták o.s. ESET-HELP)
TRÉNINKOVÁ RESOCIALIZAČNÍ KAVÁRNA (leták o.s. ESET-HELP)
VÝROČNÍ ZPRÁVA OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ESET-HELP 1999
VÝROČNÍ ZPRÁVA OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ESET-HELP 2000
VÝROČNÍ ZPRÁVA OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ESET-HELP 2001
VÝROČNÍ ZPRÁVA OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ESET-HELP 2002
VÝROČNÍ ZPRÁVA OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ESET-HELP 2003
VÝROČNÍ ZPRÁVA OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ESET-HELP 2004

Internetové stránky

www.czso.cz
www.esethelp.cz
www.neziskovky.cz
www.prah11.cz
www.praha-mesto.cz

Zákony

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
Zákon č. 47/1992 Sb., Občanský zákoník
Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
Zákon č. 131/2000 Sb., o Hlavním městě Praze
Zákon č. 161/1992 Sb., o registraci církví a náb. společností
Zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře, České lékárnické komoře
Zákon č. 227/1997Sb., o nadacích a nadačních fondech
Zákon č. 237/1991 Sb., o patentových zástupcích
Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech
Zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností
Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti

Zákon č. 381/1991 Sb., o Komoře veterinárních lékařů ČR

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

VII. PŘÍLOHY

7.1 SEZNAM PŘÍLOH

1. Stanovy o.s. ESET-HELP.....	I
2. Adresy, které se vztahují k o.s. ESET-HELP.....	VI
3. Inzeráty o.s. ESET-HELP.....	VII
4. Statické údaje, které se vztahují k programům o.s. ESET-HELP.....	XI
5. Financování činnosti o.s. ESET-HELP v letech 1999-2004.....	XIV
6. Ukázka z časopisu Očko.....	XVII
7. Seznam vzdělávacích seminářů, které se konaly v o.s. ESET-HELP v letech 1999 až 2006.....	XIX
8. Seznam poskytovatelů sociálních služeb v MČ Praha 11.....	XXI
9. Fotografie Galerie Vážka.....	XXIII
10. Letáky o.s. ESET-HELP.....	XXIV

PŘÍLOHA 1: STANOVY O.S. ESET-HELP

Zdroj: <http://www.esethelp.cz>

Občanské sdružení ESET-HELP

Článek 1

Základní ustanovení

- 1) Název sdružení zní: ESET - HELP, občanské sdružení
- 2) Sídlo sdružení: Praha 4, Vejvanovského 1610
- 3) Sdružení se zřizuje na dobu neurčitou.
- 4) Sdružení je právnickou osobou. Do jeho postavení a činnosti mohou státní orgány zasahovat jen v mezích zákona.
- 5) Členy sdružení mohou být české fyzické osoby starší patnácti let a zahraniční fyzické osoby starší osmnácti let.
- 6) Cílem činnosti sdružení je poskytovat a vytvářet podmínky pro adaptaci, rehabilitaci a resocialiaci ohrožených nemocných a postižených dětí, mládeže a dospělých, jejichž potřeby nehradí zdravotní pojišťovny, a kteří jsou vystaveni duševnímu i tělesnému ohrožení při absenci této péče, jakož i vyvíjet preventivní činnost související s tímto cílem. Tato péče se zaměří na těžce nemocné osoby, zejména na duševně nemocné, onkologické pacienty a drogově či alkoholově závislé osoby.
- 7) Základní formy činnosti sdružení jsou tyto:
organizace a vedení odborných seminářů a dalších vzdělávacích programů souvisejících s cílem činnosti sdružení
rehabilitace a resocializace osob s duševním onemocněním a osob trpících závislostmi různých druhů
preventivní činnost zaměřená na předcházení drogové a alkoholové závislosti
výroba a prodej drobných rukodělných a řemeslných výrobků
hostinská činnost

Článek 2

Majetek a hospodaření sdružení

- 1) Sdružení získává majetek:

z finančních příspěvků poskytnutých členy sdružení;
z příjmů z vlastní činnosti; zejm. z výroby a prodeje drobných rukodělných a řemeslných výrobků, z organizace a vedení odborných seminářů souvisejících s cílem činnosti sdružení
z příspěvků a darů jiných fyzických nebo právnických osob;
z dotací a z příspěvků veřejnoprávních a státních (např. granty)
Získaný majetek bude použit výlučně k zajištění cíle činnosti sdružení stanoveného výše v čl.1.6. stanov a k úhradě nákladů s tím spojených.

- 3) Sdružení vede účetnictví a další evidence v rozsahu a způsobem stanoveným příslušnými obecně závaznými právními předpisy.

4) O rozpočtu sdružení a jeho hospodaření rozhoduje představenstvo sdružení tak, jak je podrobněji uvedeno v dalších člancích těchto stanov.

Článek 3

Orgány sdružení

1) Orgány sdružení jsou tyto:

valná hromada
představenstvo
kontrolor

2) Způsob a organizace činnosti kteréhokoliv orgánu sdružení může být upravena zvláštním statutem, který schvaluje představenstvo.

Článek 4

Valná hromada

1) Nejvyšším orgánem sdružení je valná hromada.

2) Valná hromada je tvořena členy sdružení.

3) Valná hromada se schází alespoň jedenkrát za kalendářní pololetí. První jednání valné hromady v roce se koná nejpozději do 30. března a projednává zprávu o činnosti sdružení a o jeho hospodaření. Valnou hromadu svolává a její jednání řídí předseda představenstva. Valná hromada je usnášení schopná, je-li přítomna nadpoloviční většina členů sdružení. Rozhodnutí se přijímá nadpoloviční většinou přítomných členů. V případě rovnosti hlasů rozhoduje stanovisko představenstva určené prostou většinou z jejich hlasů. Na valné hromadě se hlasuje aklamací.

4) O svolání valné hromady musí být členové sdružení vyrozuměni písemnou pozvánkou zaslanou dopisem, faxem nebo elektronickou poštou na adresu člena sdružení, a to nejméně 15 dnů předem.

5) Valná hromada musí být svolána, pokud o to požádají alespoň tři členové sdružení.

6) Do působnosti valné hromady patří:

schvalovat změny a doplňky stanov sdružení;
rozhodovat o základních otázkách koncepce činnosti sdružení;
schvalovat organizační řád sdružení;
volit členy představenstva;
volit kontrolora;
schvalovat rozpočet sdružení, jeho účetní závěrku a zprávu o hospodaření;
rozhodovat o způsobu krytí nákladů sdružení, popř. o rozdělení a užití zisku.

7) Z jednání valné hromady pořizuje předseda představenstva stručný zápis, který podepisují na jednání valné hromady přítomní členové představenstva. Zápis musí obsahovat:

datum a místo konání valné hromady;
přijatá usnesení;
prezenční listinu.

Článek 5

Představenstvo

- 1) Představenstvo je výkonným orgánem sdružení.
- 2) Představenstvo má tři členy.
- 3) Členem představenstva může být pouze fyzická osoba, která je členem sdružení.
- 4) Členy představenstva volí valná hromada. Funkční období členů představenstva je jeden rok. Představenstvo volí ze svého středu předsedu představenstva (předsedu sdružení), jehož funkční období trvá jeden rok.
- 5) Jednání představenstva svolává a řídí její předseda.
- 6) Při rozhodování představenstva má každý člen jeden hlas. Představenstvo je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina jejích členů a k rozhodnutí je třeba souhlasu většiny přítomných členů.
- 7) Představenstvo zasedá nejméně dvakrát ročně. O průběhu zasedání představenstva a o přijatých usneseních se pořizují zápisy, podepsané předsedou představenstva.
- 8) Jestliže s tím souhlasí všichni členové představenstva, může představenstvo učinit rozhodnutí i mimo zasedání formou písemného hlasování nebo pomocí faxového oběžníku. Členové představenstva hlasující tímto způsobem se pak považují za přítomné. Pořadí, v jakém bude návrh rozhodnutí v případě hlasování per rollam zasílán členům představenstva a rovněž lhůty pro vyjádření v případě korespondenčního hlasování určí pro každý jednotlivý případ předseda představenstva.
- 9) Členství v představenstvu zaniká:
 - uplynutím funkčního období;
 - úmrťm;
 - odstoupením.
- 10) Do působnosti představenstva náleží:
 - navrhovat změny stanov sdružení valné hromadě;
 - schvalovat přijetí nových členů sdružení a podmínky jejich přijetí;
 - zpracovávat návrh rozpočtu sdružení;
 - předkládat valné hromadě roční účetní závěrku spolu se stručnou zprávou o hospodaření sdružení;
 - řídít pracovníky sdružení v postavení vedoucího organizace podle pracovně právních předpisů, přijímat pracovníky sdružení a rozvazovat s nimi pracovní poměr;
 - zajišťovat veškerou administrativní, ekonomickou a právní činnost sdružení;
 - zajišťovat řádné vedení účetnictví sdružení;
 - vést seznam členů sdružení;
 - rozhodovat o dalších otázkách, které do působnosti představenstva náleží podle těchto stanov nebo rozhodnutí valné hromady.
- 11) Pokud to představenstvo bude považovat za potřebné, může navrhnout valné hromadě organizační řád sdružení, kterým se podrobněji upraví jeho vnitřní organizace. Organizační řád musí být v souladu se stanovami sdružení.

Článek 6
Kontrolor

- 1) Členská schůze volí ze svého středu kontrolora, který provádí průběžné revize hospodaření sdružení.
- 2) Kontrolor vypracovává zprávu o průběžné revizní činnosti včetně vyjádření k výroční zprávě, která je nedílnou součástí výroční zprávy.

Článek 7

Členství ve sdružení

- 1) Za člena sdružení může být přijat zájemce, který:

podal písemnou žádost o přijetí;
zavázal se dodržovat stanovy sdružení;
je českou fyzickou osobou starší 15 let nebo zahraniční fyzickou osobou starší 18-ti let;
se ztotožňuje se základními cíli sdružení a úsilím o jejich naplnění
2) O přijetí nového člena rozhoduje představenstvo. Členství vzniká ve lhůtě uvedené v písemném rozhodnutí o přijetí.

Článek 8

Základní práva a povinnosti členů

- 1) Každý člen sdružení je zejména povinen:

bez odkladu informovat představenstvo o všech skutečnostech důležitých pro činnost sdružení,
zdržet se jakékoliv činnosti, jež by mohla znemožnit nebo ztížit dosažení cílů sdružení;
plnit rozhodnutí orgánů sdružení;
2) Člen sdružení je oprávněn:

účastnit se činnosti sdružení a jeho orgánů způsobem určeným ve stanovách;
být informován o hospodářské situaci sdružení a nahlížet do účetních dokladů sdružení;

Článek 9

Zánik členství

- 1) K zániku členství ve sdružení může dojít písemným vystoupením adresovaným předsedovi představenstva. Členství ve sdružení zaniká doručením písemného oznámení, není-li v něm uvedeno pozdější datum.
- 2) Členství ve sdružení zaniká vstupem člena sdružení do likvidace nebo prohlášením konkursu na jeho majetek, případně zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku. O takovýchto skutečnostech je člen povinen neprodleně informovat správní radu.

Článek 10

Zrušení sdružení

Sdružení může být zrušeno rozhodnutím valné hromady. V rozhodnutí o zrušení sdružení stanoví valná hromada způsob likvidace majetku sdružení a rozdělení případného likvidačního zůstatku.

Článek 11

Závěrečná ustanovení

- 1) Jménem sdružení jedná a podepisuje kterýkoliv člen představenstva.
- 2) Sdružení vzniká dnem registrace u Ministerstva vnitra ČR.

PŘÍLOHA 2: ADRESY, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K O.S. ESET-HELP

Zdroj: <http://www.esethelp.cz>

- PŘECHODNÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ, PODPOROVANÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ, TRÉNINKOVÁ RESOCIALIZAČNÍ KAVÁRNA, CENTRUM DENNÍCH AKTIVIT, CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ, PODPŮRNÁ SKUPINA PRO PŘÍBUZNÉ
HEKROVA 805

PRAHA 11

149 00

- GALERIE VÁŽKA
BRANDLOVA 1641
PRAHA 4
149 00
- REGIONÁLNÍ SYSTÉM PÉČE NA PRAZE 11, PRÁVNÍ A SOCIÁLNÍ PORADNA,
ANONYMNÍ PSYCHOLOGICKÁ PORADNA, PŘEDSEDA PŘEDSTAVENSTV
VEJVANOVSKÉHO 1610
PRAHA 4
149 00
- KONZULTAČNÍ CENTRUM PRO ZÁVISLÉ, VÝKONNÝ ŘEDITEL
MARKUŠOVA 1555
PRAHA 4
149 00
- STANICE PRVNÍHO KONTAKTU
Stavební buňka nedaleko stanice metra C Opatov
- ANONYMNÍ PSYCHOLOGICKÁ INTERNETOVÁ PORADNA
MARKUŠOVA 1115
PRAHA 4
149 00

PŘÍLOHA 3: INZERÁTY O.S. ESET-HELP

Zdroj: <http://www.neziskovky.cz>

<http://www.esethelp.cz>

Vážení kolegové,

dovolujeme si Vás informovat o nové nabídce pracovních míst pro klienty se závažnou duševní poruchou.

Ke dni 30.3.2006 zahajuje o.s. ESET-HELP provoz nově otevřeného Tréninkového obchodu - „Galerie Vážka“, Brandlova 1641, Praha 4, který za

účelem nácviku pracovních a sociálních dovedností nabízí tato pracovní místa:

Typ pracovního místa nácviku	Mzda	Směna	Délka
Pracovník na úklid měsíců		9.00 - 10.00 35,-Kč/hod.	6
Prodáváč - 1. směna 35,-Kč/hod.		10.00 - 12.30	4 měsíce
Prodáváč - 2. směna 35,-Kč/hod.		13.00 - 15.30	4 měsíce
Prodáváč - 3. Směna 35,-Kč/hod.		15.30 - 18.00	4 měsíce

Všichni klienti pracují v běžných pracovní dnech, tj. pondělí - pátek s tím, že klienti - prodáváči se na jednotlivých směnách střídají a jednou za 3 týdny absolvují sobotní směnu od 10.00 do 13.00. Před vstupem do programu a uzavřením smlouvy absolvuje klient v rámci prověření jeho pracovní motivace 14-ti denní zaškolení, které dává oběma stranám prostor pro rozhodnutí, zda klient do programu vstoupí či nikoliv.

Základním předpokladem pro zařazení zájemců do pořadníku čekatelů na tréninková pracovní místa je splnění následujících kritérií:

Ø přítomnost dlouhodobé duševní nemoci (schizofrenie, těžší afektivní porucha, těžší porucha osobnosti, příp. duální diagnóza

Ø věk nad 18 let

Ø předchozí nejméně tři měsíční pobyt v některém z denních stacionářů

Ø spolupráce s psychiatrem a jeho souhlas s pracovní rehabilitací klienta

Ø dodržování medikace

Ø motivace k pracovní rehabilitaci

Kontraindikací je naopak akutní stav psychické poruchy, chování, které znemožňuje soužití v komunitě, akutní intoxikace návykovými látkami.

Na tréninková pracovní místa je třeba se přihlásit prostřednictvím tzv. kontaktního dne, kde klient obdrží další podrobné informace. Koná se každou středu od 13.00 - 16.00 v zařízení ESET-HELP (Klub Hekrovka), Hekrova 805, Praha 4.

Sociální pracovník spolu s klientem vyhodnotí, zda je pro něj toto pracovní místo vhodné, příp. mu nabídne jiné možnosti. Poté bude zájemce zařazen do pořadníku a v okamžiku uvolnění pracovního místa bude kontaktován.

První zájemci o pracovní místa v Tréninkovém obchodě se mohou hlásit až od 1.3.2006 (obchod je v současné době budován).

Další informace k výše uvedenému projektu a o o.s. ESET-HELP získáte na www.esethelp.cz.

Velmi se těšíme na vzájemnou spolupráci

Vážení kolegové,

dovolujeme si Vás oslovit s nabídkou spolupráce v rámci našeho nového projektu - Tréninkový obchod pro osoby se závažnou duševní poruchou.

Dne 1.9.2005 získala naše organizace o.s. ESET-HELP dotaci na realizaci projektu v rámci programu JPD 3 spolufinancovanou ze státního rozpočtu ČR, Evropského sociálního fondu a Magistrátu hl.m.Prahy. Městská část Praha 11 nám poskytla vhodné nebytové prostory v ul. Brandlova 1641, Praha 4.

S pomocí obdržených finančních prostředků v současné době budujeme obchod, který by měl přinést tréninková pracovní místa až pro 11 klientů ročně a jeho slavnostní otevření je plánováno na 30.3.2006.

Jedná se o obchod s dárkovým zbožím a jeho název je „Galerie Vážka“. Naši klienti zde budou mimo jiné prodávat drobné umělecké předměty pocházející nejen z výtvarných a chráněných dílen pro handicapované osoby (nejen duševně), ale naším záměrem je také dát postupně prostor začínajícím výtvarníkům, drobným řemeslníkům nebo i běžným občanům, kteří nejsou výtvarníky, ale tvoří originální výrobky, které nemají možnost jinde prezentovat.

Pokud máte zájem o prodej výrobků prostřednictvím našeho obchodu, kontaktujte nás zatím na e-mail: galerie.vazka@esethelp.cz .

Naším cílem je ukázat běžné populaci, že i handicapovaní lidé mohou vytvořit krásné výrobky, které mohou sloužit jako vhodný a cenově dostupný dárek pro jejich nejbližší. Při prodeji výrobků chceme postupovat jako ve většině běžných galerií, kde se zboží přijímá do komise a teprve po jejich prodeji jsou finanční prostředky zaslány výtvarníkům. Další informace budou zájemcům poskytnuty prostřednictvím e-mailu, telefonem nebo osobně, protože tento dopis slouží jako prvotní informace.

Součástí obchodu bude také informační koutek, ve kterém chceme nabídnout zájemcům z řad občanů informační materiály všech organizací pracujících v oblasti péče o duševní zdraví a které mají zájem se zde prezentovat. Svě materiály můžete zasílat od 1.3.2006 na adresu: o.s. ESET-HELP (Galerie vážka), Vejvanovského 1610, Praha 4, 149 00

Občanské sdružení ESET-HELP poskytující sociální služby lidem s duševním onemocněním, hledá dobrovolníka/dobrovolnici pro vedení kurzu práce s internetem v Centru denních aktivit. Dobrovolníkům nabízíme seznámení s činností organizace, vedení a podporu, individuální a skupinové konzultace, potvrzení o praxi. Centrum denních aktivit ESET-HELP o.s. se nachází v městské části Prahy 11 - Háje. Kontaktní osoba: Gabriela Pražáková, DiS., tel.: 272 937 712, e-mail: prech.zam@esethelp.cz, Více o činnosti organizace na www.esethelp.cz. (20.4.2006)

16.12. 2005 // O.s. Eset - Help hledá zaměstnavatele pro program
Přechodné zaměstnávání

[Hl. m. Praha](#)

[O.s. Eset - Help](#) hledá zaměstnavatele, kteří by chtěli na svém pracovišti umožnit sociální rehabilitaci našich klientů v rámci programu **Přechodné zaměstnávání**.

Jedná se o **pracovně rehabilitační program**, který nabízí **trénink pracovních a sociálních dovedností na otevřeném trhu práce pro lidi, kteří prošli duševním onemocněním**. Využívají jej zejména ti, kteří usilují o nalezení stálé práce a potřebují si napřed nacvičit pracovní režim a vyzkoušet zátěž, jakou jsou schopni zvládnout.

Výhody pro zaměstnavatele umožňující sociální rehabilitaci (dále jen zaměstnavatel):

- Nízké finanční náklady, klienti vykonávají práci v rámci rehabilitačního programu, kde dostávají tzv. stimulační odměnu. Jedná se o nízkou částku, která působí pouze jako pobídkový stimul v rámci rehabilitace.
- Možnost obsazení pomocných pracovních míst, která nevyžadují speciální kvalifikaci jako například: pomocné administrativní či recepční práce (kopírování, zvedání a přepojování telefonů, kompletování materiálů, přepisování na PC, nákup kancelářských potřeb), pochůzky, úklidy, pomocné zahradnické práce, apod. Zaměstnavatel může takové stávající místo obsadit klientem přechodného zaměstnávání anebo může takové místo nově zřídit, jestliže uváží, že by to mohlo být prospěšné.
- Smlouvu o sociální rehabilitační činnosti uzavírá zaměstnavatel s o.s. Eset - Help, které se stará o hladký průběh rehabilitace.
- Pozitivní prezentace firmy na veřejnosti - pomoc lidem se zdravotním znevýhodněním

Specifické podmínky:

- Přechodné zaměstnávání umožňuje klientům pracovat na otevřeném trhu práce po dobu 6 měsíců, pracovní doba nepřesahuje 5 hodin denně.
- Pracovní činnosti jsou vybírány tak, aby je mohl zvládnout každý. Cílem je nacvik pracovních dovedností, nikoli specializace v konkrétním oboru.

O. s. Eset - Help se stará o:

- Výběr vhodného pracovníka, jeho zaučení a dohlíží nad zdárným průběhem rehabilitace. Případné nejasnosti či potíže řeší s klientem, případně koordinuje společnou schůzku se zaměstnavatelem.
- V případě delší pracovní neschopnosti, pokud si to zaměstnavatel přeje, může klienta na pracovišti zastoupit. Po ukončení rehabilitace pracovník vyhledá nového klienta na pracovní místo pokud možno tak, aby byla služba pro zaměstnavatele plynule zajištěna.
- Na základě skutečně odpracovaných hodin o. s. Eset - Help pravidelně fakturuje zaměstnavateli částku dle smlouvy.

Sociální rehabilitace umožňuje klientům ověřit si vlastní schopnosti a možnosti na běžném pracovišti, tím i posílení sebevědomí a

samostatnosti. Tak je možné snížit závislost klientů na lékařských a sociálních službách.

V případě, že Vás tato nabídka zaujala či se chcete dozvědět více informací, kontaktujte nás:

O.s. Eset - Help
Hekrova 805
Praha 4 - Háje
Telefon: 272 937 712
Mobil: 608 128 948
Email: prech.zam@esethelp.cz, esethelp@volny.cz

Pracovní konzultantky:

Gabriela Pražáková, DiS.
Jana Poláchová, DiS.

ESET - HELP, o.s. hledá pracovníka na plný pracovní úvazek, na pozici terénní pracovník pro vyhledávání zaměstnavatelů za účelem zaměstnávání lidí se znevýhodněním na trhu práce. Vzdělání SŠ,VOŠ (VŠ Bc.) humanitního, popřípadě ekonomického směru. Předpokladem pro výkon této pozice je komunikativnost, schopnost vyjednávání, dobré vystupování, spolupráce v týmu, ochota se vzdělávat v tématu zaměstnávání osob znevýhodněných na otevřeném trhu práce. **Nástup 2.5. 2006**, finanční podmínky odpovídající neziskovému sektoru, pozice vzniká v rámci partnerského EU projektu JPD3 organizací: Eset-Help, GREEN DOORS, Fokus Praha a PL Bohnice. Výběrové řízení se plánuje během dubna. Své životopisy zasílejte **do 21.4.2006** na email: office@esethelp.cz. (4.4.2006)

PŘÍLOHA 4: STATISTICKÉ ÚDAJE, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PROGRAMŮM O.S. ESET-HELP

Zdroj: Výroční zprávy o.s. ESET-HELP 1999-2004

Tabulka: Počet klientů, kteří využili služeb sdružení v rámci jednotlivých programů

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Přechodné zaměstnávání	14	16	22	16	16	22

Centrum denních aktivit (Klub klientů přechodného zaměstnávání)	33	36	58	77	78	83
Podporované zaměstnávání	-	-	-	-	8	10
JOB Klub	5	4	N	N	N	7
Tréninková resocializační kavárna	-	-	-	N	9	12
Tréninkové chráněné bydlení	3/-	7/-	6/2	2/3	4/5	5/6
Právní poradna	N/ 55	59/49	62/29	33/28	71/58	80/54
Sociální poradna	-	81+12/ 63	78+3 +4/ 35	42+16 +6/ N	40+19 +5/30	32+6 +0/ 29
Anonymní psychologická poradna	N/	N/87	N/65	61/N	56/42	210/
Psychologická poradna po internetu	138	128/ 115	207/N	89/N	92/N	190
Edukační kurz pro rodinné příslušníky psychiatrických pacientů	9	15	13	7	6	10
Konzultační centrum pro závislé	247 +207/ 104	N/ 83	456/ 164/ 3	351/134/ 6	254/109/ 1	239/ 105
Stanice prvního kontaktu	N/ 127/ N	620/ 163/ 7953	576/ 104/ 9330	446/84/ 22412	759/141/ 18046	946/ 375/ 37348
Domácí péče	N	-	818/68	N/69	285/29	-
Resocializační pobyt	10	10	10	10	10	6
Poradna pro seniory	3	2	3	-	-	-
Poradna pro onkologické pacienty	12	-	-	-	-	-

Klub pro neurotické pacienty	-	7	-	-	-	-
Klub pro dívky s poruchami příjmu potravy	10	6	14	9	8	N

Legenda:

- - Program v daném roce nefungoval
- N Program fungoval, ale údaje nejsou k dispozici
- Sociální poradna a Konzultační centrum pro závislé: čísla x+y (+z) jsou počtem osobních a telefonických konzultací (+ počet osobních doprovodů k jednání- v případě sociální poradny)
- Stanice prvního kontaktu: čísla x/y/z znamenají počet kontaktů/počet klientů/počet vyměněných injekčních stříkaček.
- Konzultační centrum pro závislé: čísla x/y/z znamenají počet kontaktů/počet klientů/počet preventivně vzdělávacích akcí pro školy
- Domácí péče: čísla x/y znamenají počet návštěv/počet klientů
- Právní a sociální poradna: počet x/y znamená počet konzultací/počet klientů
- Tréninkové chráněné bydlení: čísla x/y znamenají počet mužů/počet žen.
- Klub pro dívky s poruchami příjmu potravy: Čísla uvádějí počet dívek, které klub pravidelně navštěvovaly.

PŘÍLOHA 5: Financování činnosti o.s. ESET-HELP v letech 1999-2004

Zdroj: Výroční zprávy o.s. ESET-HELP 1999-2004

Tabulka 1: Příjmy o.s. ESET-HELP v roce 1999

ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)	ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)
MPSV	810 000	STÁTNÍ DOTACE	1 433 100
MZ	633 100		
MHMP	394 000	DARY OBCE	474 300
MČ PRAHA 11	80 300		
SWIF PHARE	268 557	ZAHRANIČNÍ DOTACE	268 557
VLASTNÍ ČINNOST	351 835	VLASTNÍ ZDROJE	361 184
ÚROKY	6 349		
OSTATNÍ	3 000		
CELKEM	2 547 141		2 547 141

Tabulka 2: Příjmy o.s. ESET-HELP v roce 2000

ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)	ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)
MPSV	707 700	STÁTNÍ DOTACE	1 192 600
MZ	466 000		

MPK (MČ PRAHA 11)	18 900		
MHMP	293 000	DARY OBCE	445 000
MČ PRAHA 11	152 000		
SWIF PHARE	97 782	ZAHRAŇNÍ DOTACE	97 782
VLASTNÍ ČINNOST	359 118	VLASTNÍ ZDROJE	361 196
ÚROKY	2 078		
OSTATNÍ			
CELKEM	2 096 578		2 096 578

Tabulka 3: Příjmy o.s. ESET-HELP v roce 2001

ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)	ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)
MZ	582 000	STÁTNÍ DOTACE	1 620 100
MPSV	1 038 100		
MHMP	305 000	DARY OBCE	457 100
MČ PRAHA 11	152 100		
OSTATNÍ	485 400	OSTATNÍ	485 400
CELKEM	2 562 600		2 562 600

Tabulka 4: Příjmy o.s. ESET-HELP v roce 2002

ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)	ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)
MZ	392 000	STÁTNÍ DOTACE	1 569 000
RVKPP	111 000		
MPSV	1 066 000		
MHMP	310 000	DARY OBCE	484 000
MČ PRAHA 11	174 000		
OSTATNÍ	638 000	OSTATNÍ	638 000
CELKEM	2 691 000		2 691 000

Tabulka 5: Příjmy o.s. ESET-HELP v roce 2003

ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)	ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)
MZ	320 000	STÁTNI DOTACE	2 293 000
RVKPP	248 000		
MPSV	1 725 000		
MHMP	370 000	DARY OBCE	547 000
MČ PRAHA 11	177 000		
OSTATNÍ	1 536 000	OSTATNÍ	1 536 000
CELKEM	4 376 000		4 376 000

Tabulka 6: Příjmy o.s. ESET-HELP v roce 2004

ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)	ZDROJ	ČÁSTKA (KČ)
MZ	200 000	STÁTNI DOTACE	1 547 000
RV KPP	80 000		
MPSV	1 267 000		
MHMP	1 685 000	DARY OBCE	1 823 000
MČ PRAHA 11	138 000		
NADACE	16 000	NADACE	16 000
VLASTNÍ ČINNOST	787 000	VLASTNÍ ČINNOST	787 000
OSTATNÍ	18 000	OSTATNÍ	18 000
CELKEM	4 191 000		4 191 000

Legenda:

- MZ = Ministerstvo zdravotnictví ČR
- MPSV = Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
- RV KPP = Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
- MHMP = Magistrát hlavního města Prahy
- MČ PRAHA 11 = Městská část Praha 11

PŘÍLOHA 6: UKÁZKA Z KLIENTSKÉHO ČASOPISU OČKO

Zdroj: Očko ESETU, srpen 2001

EVA KUBCOVÁ

Radost jara

Třešňové květy jarem voní
vane vítr do jabloní.
Z forsytií
proudy zlata se lijí.

S oblohou modř podléšky soupeří,
snadno člověk v štěstí, v lásku uvěří.
Zelená hedvábná tráva
báje jara našeptává.

Kéž žádná zloba v světě lidském nemá moci!
Snad dobří lidé ještě žijí,
chrání krásu, lásku, mír a poezii.

VERONIKA HLADKÁ

O lásce

Miluji

To místo, kam chodím večer spát,

To místo, kde můžu

Každý večer usínat

Teď zrovna se trochu bojím

Stočená do klubička

Nebo přitlačená na břicho

Tak se bojím

Venku je chlad

Nejde to spát

Chci svoji postýlku navždy mít

Mámo, že odsud nebudeme

Muset odejít

Mám k tobě jen tuto prosbu

Já totiž asi s tímhle místem srostu

Prosím, ať odsud neodejdeme

I kdyby tě táta neměl rád

Tak to přežijeme

Slovo rozvod se mi hnusí

Přežijeme- já ti budu pomáhat

Lehneme si spolu bříškem na zem

Bude nám z toho dobře rázem.

VÁCLAV SOUKUP

Cestování

Cestování je milé, cestování je příjemné. To, myslím, nemusím zdůrazňovat. Každý z nás se těší, až budou zimní nebo letní prázdniny nebo dovolená.

Cestovat za zimní přírodou buď u nás doma nebo v cizině se stalo koníčkem pro ne jednoho z nás. A co teprve do jižních krajín k teplému moři, no to je bašta. Ocení to každý, jak třeba malý kluk nebo holka, tak i maminka s tatínkem nebo i babička s dědečkem.

Je to nádhera poznávat nepoznané, ať v autě či autokarem nebo vlakem, no to je žůžo. Jet okolo velkých hor nebo podél mořského pobřeží. Zajít si na pláž a nechat se ovívat teplým vzduchem a mořskými vlnami.

Do té krásy si dát něco dobrého k snědku a kochat se.

Já se moc těším na léto, až strávím dovolenou někde u slapských břehů. Teplá čistá voda. Hodina cesty autem od domova. Jízda po vltavském břehu i kopcovitým terénem. To je to mé cestování. Oddych a jet, jet někam do přírody. Určitě se těšíte i vy. Vy, kteří máte vysoko do kapsy. Každý však, až přijde čas dovolených, bude někam cestovat. Cestování je takový malý životní zázrak. Tak cestování zdar a pohodovou cestu přeje Váš Vašek Soukup.

PŘÍLOHA 7: Seznam vzdělávacích seminářů, které v o.s. ESET-HELP proběhly v letech 1999 až 2006

Zdroj: Výroční zprávy o.s. ESET-HELP 1994 - 2004, <http://www.esethelp.cz>

Od roku 1999 proběhly či probíhají semináře s těmito tématy:

- Neverbální komunikace
- KBT úzkostných poruch
- IPT (Integrovaný psychoterapeutický program) pro schizofrenní pacienty I., II.
- Asertivita
- Psychická změna v psychoterapii
- Psychické poruchy příjmu potravy v dospívání
- Vývojové proměny- workshop v dramaterapii
- Psychoterapie všedního dne
- Životní proměny v rituálním tanci
- Komunikace s psychiatrickým klientem
- Dynamika skupinového dění
- Relaxace a autogenní trénink
- Tělová terapie u psychiatrických pacientů
- Klient v nízkoprahovém zařízení pro léčbu závislostí
- Asertivita a výraz
- Jak se nebát psychických potíží
- Psychosociální rehabilitace duševně nemocných
- Doteky tance

- Neverbální psychoterapeutické techniky
- Netradiční výtvarné techniky v rehabilitaci
- Relaxace
- Poznej sám sebe
- Ergoterapeutické techniky
- Psychiatrické minimum
- Jóga a meditace
- Jak pomoci blízkým s psychózou?
- Relaxace a imaginace v barvách.

Semináře IPT I., II., Asertivita, Relaxace a autogenní trénink a Klient v nízkoprahovém zařízení pro léčbu závislostí se konaly vícekrát než jednou, seminář IPT I. nebo II. je pořádán každoročně.

PŘÍLOHA 8: SEZNAM POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V MČ PRAHA 11

Zdroj: Průvodce městskou částí Praha 11, 2005

- Centrum sociálních služeb Praha-Jižní Město (příspěvková organizace MČ Praha 11):
 - ❖ domy s pečovatelskou službou
 - ❖ Terénní pečovatelská služba
 - ❖ Sociálně ošetřovatelské zařízení
 - ❖ Vývařovna a jídelna
 - ❖ 5 klubů seniorů
 - ❖ Bezbariérové domy
 - ❖ Veřejné opatrovnictví
 - ❖ Jesle
 - ❖ Azylový dům pro matky s dětmi

- Farní charita Chodov
 - ❖ Komplexní domácí péče

- Magistrát hl. m. Prahy
 - ❖ Domov důchodců Háje
 - ❖ Domov důchodců Chodov

- O.s. ESET-HELP

- ❖ Právní a sociální poradna pro psychiatrické pacienty
 - ❖ Chráněné bydlení
 - ❖ Chráněné zaměstnávání
 - ❖ Konzultační centrum pro závislé
 - ❖ Stanice prvního kontaktu
- Modrý klíč- Sdružení pro pomoc mentálně postiženým
 - ❖ Chráněný byt
- O.s. FUTURUM
 - ❖ Rodinný klub Benjamin
- YMCA Praha
 - ❖ Mateřské centrum DOMEČEK
 - ❖ Nízkoprahový klub pro děti YMCÁRIUM
- O.s. PROXIMA SOCIALE
 - ❖ Nízkoprahový klub pro děti a mládež Jižní pól
- ZŠ CAMPANUS
 - ❖ Nízkoprahový klub pro děti a mládež
- O.s. Společnou cestou
 - ❖ Občanské poradenské centrum a Azylový dům pro rodiny s dětmi, dospělé občany
- Městské centrum sociálních služeb a prevence MHMP
 - ❖ Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy
- Ostatní poskytovatelé

- ❖ Klub vozíčkářů Petýrkova
- ❖ Středisko výchovné péče